

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Zenica, Aska Borića 28.
Tel. 032 244 544, 032 201 320,
032 201 321. Fax: 032 201 322.
www.zedo-ovisnost.ba
e-mail zdkovisnosti@bih.net.ba

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

**Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-
dobojskog kantona za 2021. godinu**

Zenica, februar 2022. godine

SADRŽAJ

I U V O D	4
I 1. JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA.....	4
I 2. INTERNI PRAVNI AKTI ZAVODA.....	5
I 3. MISIJA	5
I 4. VIZIJA	5
I 5. CILJ I STRATEŠKI PRINCIPI RADA ZAVODA	6
I 6. DJELATNOST ZAVODA	6
I 7. ORGANIZACIJA I RAD ZAVODA.....	7
I 8. FINANSIRANJE ZAVODA	9
I 9. KADROVSKA STRUKTURA ZAVODA.....	9
I 10. RADNO VRIJEME ZAVODA	10
I 11. PROSTOR ZA RAD ZAVODA	10
I 12. STRUČNA EDUKACIJA UPOSLENIKA, UČEŠĆE NA SEMINARIMA	10
I 13. AKAZ I BONITET.....	11
I 14. MJERE ANTIKORUPCIJE	11
I 15. APOTEKA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI.....	12
I 16. ORGANIZACIJA I RAD ZAVODA ZA VRIJEME PANDEMIJE	12
II SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN	13
II 1. ODJELJENJE ZA AMBULANTNI TRETMAN	13
II 1.1. Neuropsihijatrijski pregledi.....	14
II 1.2. Broj pacijenata	15
II 1.3. Struktura pacijenata na kraju 2020/2021. godine	15
II 1.4. Testiranje na psihoaktivne supstance.....	16
II 1.4.1. Broj testiranja i testova tokom 2021. godine.....	17
II 1.5. DECENTRALIZACIJA I TERENSKI RAD	18
II 1.6. SUPSTITUCIONA TERAPIJA	18
II 1.6.1. Metadonska terapija.....	19
II 1.6.2. Terapija Suboxonom	21
II 1.7. TESTIRANJE NA MARKERE HEPATITA B,C I HIV-A	24
II 1.8. Rad psihologa i socijalnog radnika u Ambulanti	24
II 1.8.1. Rad socijalnog radnika u Ambulanti	25
III 1. ODJELJENJE ZA STACIONARNI TRETMAN - DETOKS	27
III 1.1. Struktura pacijenata	27
IV SLUŽBA ZA PSIHOSOCIJALNI TRETMAN	33
IV 1. ODJELJENJE ZA PREVENCIJU I SAVJETOVANJE	33
IV 1. 2. EDUKACIJA UČENIKA OD 13 DO 18 GODINA	33
IV 1.3. EDUKACIJA VIJEĆA UČENIKA – VRŠNJAČKA EDUKACIJA.....	34
IV 1.4. EDUKACIJA VIJEĆA RODITELJA	35
IV 1.5. KONTINUIRANA EDUKACIJA UČENIKA U ZAVODU	35
IV 1.6. EDUKACIJA IZVIĐAČA	36
IV 1.7. PROJEKAT "IMAM STAV"- EDUKACIJA ČLANOVA CENTRA ZA MLADE INPUT.....	36
IV 1.8. KONTINUIRANA PREVENCIJA I PROMOCIJA PUTEM INTERNETA	36
IV 1.9. UČEŠĆE U RADU EVROPSKOG MONITORING CENTRA ZA DROGE I OVISNOSTI OD DROGA (EMCDDA)	37
IV 1.11. INTERNE EDUKACIJE UPOSLENIKA.....	37
IV 1.12. EDUKACIJA STUDENATA	38
IV 1.13. EDUKACIJA MLADIH SPORTISTA	38
IV 1.14. IZRADA KRATKIH EDUKATIVNIH VIDEA	38
IV 1.16. ISTRAŽIVANJA.....	39
IV 1.17. SARADNJA S MEDIJIMA.....	40
IV 1.18. KAMPANJE	40
IV 1.19. SARADNJA SA UDRUŽENJIMA	42
IV 1.20. PREVENTIVNA POLITIKA.....	42
IV 1.21. PROJEKAT „PLAY CLEAN – PLAY GOOD (KEEP RUGBY CLEAN)“	42
IV 2. ODJELJENJE ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI	43

IV 2.1. Djelokrug rada Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti	43
IV 2.2. Ovisnost o kockanju.....	43
IV 2.3. Ovisnost o video-igrama, računarskim igrama i on-line igrama	44
IV 2.4. Ovisnost o internetu.....	44
IV 2.5. Ovisnost o društvenim mrežama.....	44
IV 2.6. Priprema i realizacija programa i projekata prevencije bihevioralnih ovisnosti.....	44
IV 2.7. Koordinacija rada Odjeljenja za bihev. ovisnosti sa radom drugih Odjeljenja i Zavoda	45
IV 2.8. Borba protiv korupcije i saradnja sa Timom Vlade Zeničko-dobojskog kantona.....	45
IV 3. ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU	46
IV 3.1 Usluge Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju	49
Tabelarni prikaz pruženih usluga	49
Usluge smještaja u terapijske zajednice	49
IV.3.2. Zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti	49
V IZVJEŠTAJ O EKONOMSKO- FINANSIJSKOM POSLOVANJU ZA 2021. GODINU	52
V 1. FINANSIJSKO POSLOVANJE	52
V 2. PRIHODI.....	52
V 2.1. Struktura prihoda u 2021. godini	52
V 3. RASHODI.....	53
V 4. BILANS	53
PRILOG 1. IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVNOG ODBORA I OCJENA RADA DIREKTORA.....	54
PRILOG 2. OCJENA RADA DIREKTORA ZAVODA ZA BOLESTI OVISNOSTI ZDK ZA 2021. GODINU	56
PRILOG 3. REALIZACIJA PLANA POSLOVANJA ZA 2020.GODINU I BUDŽETA ZA 2021. GODINU	57
PRILOG 4. TABELARNI I GRAFIČKI PRIKAZ PRIHODA I RASHODA ZAVODA (BEZ METADONOM I SUB.) .	60

I UVOD

I 1. Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

Javna zdravstvena ustanova Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti (u daljem tekstu: Zavod) osnovana je Odlukom o osnivanju Zavoda od strane Skupštine Zeničko-dobojskog kantona na redovnoj sjednici održanoj 13. 10. 2005. godine pod brojem: 01-37-28382/05, a koja je objavljena u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona, br. 11/05“.

Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni Zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, broj: 01-37-16098/12 od 20. 7. 2012. godine promijenjen je naziv ustanove u **Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona**. Istim aktom usklađena je djelatnost Zavoda, a na osnovu Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH („Službene novine BiH“, broj: 47/10) i definisani su izvori i načini obezbjeđivanja sredstava za rad i raspolaganje viškom prihoda nad rashodima. U skladu sa pomenutom Odlukom, Zavod je izvršio usklađivanje svih općih akata ustanove. Nakon prihvaćene inicijative Zavoda, za usklađivanje člana 2. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti, Skupština Zeničko-dobojskog kantona donijela je Odluku o izmjenama Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača koje se odnose na naziv Ustanove i njenu djelatnost, po kojoj ustanova dobiva konačan naziv **Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona** („Službene novine Zeničko- dobojskog kantona“, broj: 11/2018 od 03.08.2018. godine). Shodno donesenoj Odluci i ukazanoj potrebi za tehničkim poboljšanjem teksta Statuta, broj: 338-III-2/12 U.O od 31. 8. 2012. godine pristupilo se usklađivanju Statuta. Upravni odbor je na svojoj 15. sjednici 9. 11. 2018. godine donio odluku o usvajanju Statuta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona na kojeg je Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na svojoj 171. sjednici održana dana 30. 11. 2018. godine dala saglasnost Zaključkom, broj: 02-1-17670/18 od 30. 11. 2018. godine.

Upis u sudski registar izvršen je dana 05. 12. 2005. godine pod brojem U/I-2193/05 od kada i počinje zvaničan rad Zavoda. U skladu sa već pomenutim, izvršena je preregistracija Zavoda u Općinskom sudu u Zenici, Rješenjem o izmjenama podataka br. 043-0-Reg-12-000898 od 03. 09. 2012. godine. Shodno novoj Odluci, izvršena je i nova preregistracija kod Općinskog suda u Zenici, Rješenjem o izmjenama podataka, broj: 043-0-Reg-18-001396 od 07. 12. 2018. godine.

Osnivač Zavoda je Skupština Zeničko-dobojskog kantona.

Sjedište Zavoda je u Zenici, u Ulici Aska Borića 28.

Identifikacioni broj Zavoda je: 4218500470003.

I 2. Interni pravni akti Zavoda

1. Statut Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
2. Pravilnik o radu JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
3. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
4. Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
5. Pravilnik o javnim nabavkama;
6. Pravilnik o zaštiti od požara;
7. Pravilnik za postupanje Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u slučajevima diskriminacije (prevencija, zaštita i sankcije);
8. Pravilnik o zaštiti na radu;
9. Poslovnik o radu stručnog vijeća Zavoda;
10. Pravilnik za prevenciju i sprečavanje korupcije, 2020. godine;
11. Poslovnik o radu Upravnog odbora JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
12. Poslovnik o radu Etičkog komiteta;
13. Poslovnik o radu Komisija za lijekove;
14. Poslovnik o radu Komisije za prigovore pacijenata;
15. Poslovnik o radu Komisije za poboljšanje kvalitete i sigurnosti u zdravstvu.

U izvještajnom periodu, a uslovljenom situacijom pandemije novog korona virusa bolesti COVID-19, poštujući sve naredbe kriznih štabova (federalnog i kantonalnog ministarstva zdravstva) i vlastitog iskustva doneseno je nekoliko bitnih akata kojima se obezbjeđuje efikasno rukovođenje kriznom situacijom, rukovođenje ljudskim resursima i organizacijom rada sa ciljem očuvanja kontinuiteta pružanja zdravstvenih usluga pacijentima kao i uspješna borba protiv širenja virusa među uposlenicima i pacijentima tokom dolaska i boravka u ustanovi. Svi dokumenti su sastavni dio Kriznog plana pripravnosti, a koji sadrži usvojeni „Kantonalni plan pripravnosti za oboljenja izazvana Covid-19“, dinamičkog je karaktera i kontinuirano se kroz procedure, odluke, zaključke, preporuke i ostale akte dopunjava i prati aktuelnost stanja pandemije. Za podizanje nivoa spremnosti i odgovora na situaciju pandemije, edukaciju je proveo direktor Zavoda koji je certificiran za: „**Upravljanje krizama i vanrednim situacijama u zdravstvu sa pandemijom COVID-19**“.

I 3. Misija

JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je specijalizovana zdravstvena ustanova za pružanje usluga iz oblasti prevencije i istraživanja ovisnosti, tretmana i rehabilitacije ovisnika. U svom radu primjenjuje savremene metode u ambulantnim i stacionarnim uslovima, uz kontinuirano stručno unapređivanje, a u cilju poboljšanja i unapređenja kvalitete života stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona.

I 4. Vizija

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je ustanova koja će svojim stručnim i profesionalnim pristupom prevenciji i istraživanju, tretmanu i rehabilitaciji ovisnosti prevazići kantonalne i entitetske okvire i postati regionalni centar za bolesti ovisnosti.

I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda

Sve aktivnosti Zavoda imaju za cilj da se unapređenjem kvaliteta zdravstvene usluge postigne što veće zadovoljstvo pacijenata i pozitivni rezultati rada i poslovanja. U programe primarne prevencije uključiti što veći broj adolescenata i mladih ljudi sa ciljem razvijanja svijesti i otpora prema psihoaktivnim supstancama, kao i neprilagođenom i patološkom ponašanju. Permanentno unapređivati znanje zaposlenih putem programa kontinuirane interne i eksterne edukacije sa ciljem ostvarivanja što kvalitetnije zdravstvene usluge. Iz toga proizilaze strateški principi u radu Zavoda:

- Visoki kvalitet zdravstvene usluge;
- Kontinuirana medicinska edukacija osoblja, kroz stalno stručno unapređivanje postojećih programa liječenja i uspostavljanje novih u skladu sa preporukama SZO;
- Multidisciplinarni timski pristup;
- Primarna prevencija i rano otkrivanje poremećaja;
- Monitoring i evaluacija svih segmenata rada;
- Multisektorijalna saradnja;
- Pozitivno finansijsko poslovanje;
- Medijska promocija rada ustanove.

I 6. Djelatnost Zavoda

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/10), Statutom Zavoda na koji je Skupština Zeničko-dobojskog kantona dala svoju saglasnost Zavod obavlja sljedeće djelatnosti:

- 86.10 - djelatnosti bolnica;
- 86.22 - djelatnosti specijalističke medicinske prakse;
- 86.90 - ostale djelatnosti zdravstvene zaštite;

U skladu sa naprijed navedenim zakonskim odredbama, utvrđena je djelatnost Zavoda:

- stacionarna i ambulantno-poliklinička zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom oboljelih ovisnika,
- planira, predlaže i provodi mjere primarne prevencije za očuvanje i unapređenje zdravlja u segmentu ovisnosti;
- dijagnostiku, terapiju, sekundarnu i tercijarnu prevenciju, rehabilitaciju i socijalnu reintegraciju ovisnika;
- provođenje programa supstitucione terapije prema standardima Svjetske zdravstvene organizacije;
- vođenje registra bolesti ovisnosti;
- ostvaruje saradnju sa zdravstvenim ustanovama svih nivoa zdravstvene zaštite;
- ostvaruje saradnju sa ustanovama koje kroz svoju djelatnost mogu biti uključene u borbu protiv bolesti ovisnosti (osnovne i srednje škole, prosvjetno-pedagoški zavodi, visokoškolske ustanove, centri za socijalni rad, nevladine organizacije, sportska udruženja, udruženje građana i roditelja);

- provodi istraživački rad i statističku obradu iz oblasti ovisnosti;
- organizuje i /ili provodi programe smanjenja štete za lica koja injektiraju droge;
- organizuje stručna savjetovanja, seminare, javne tribine, predavanja i druge aktivnosti od značaja za ostvarivanje djelatnosti Zavoda;
- provodi edukaciju medicinskog osoblja iz oblasti ovisnosti;
- provodi edukaciju medicinskih saradnika iz oblasti ovisnosti;
- izrađuje i provodi doktrinu i model u pružanju zdravstvene zaštite u oblasti ovisnosti;
- učestvuje u dopunskom stručnom osposobljavanju zdravstvenih i nezdravstvenih radnika iz svoje profesionalne oblasti;
- obavlja i druge poslove u oblasti bolesti ovisnosti u skladu sa posebnim propisima.

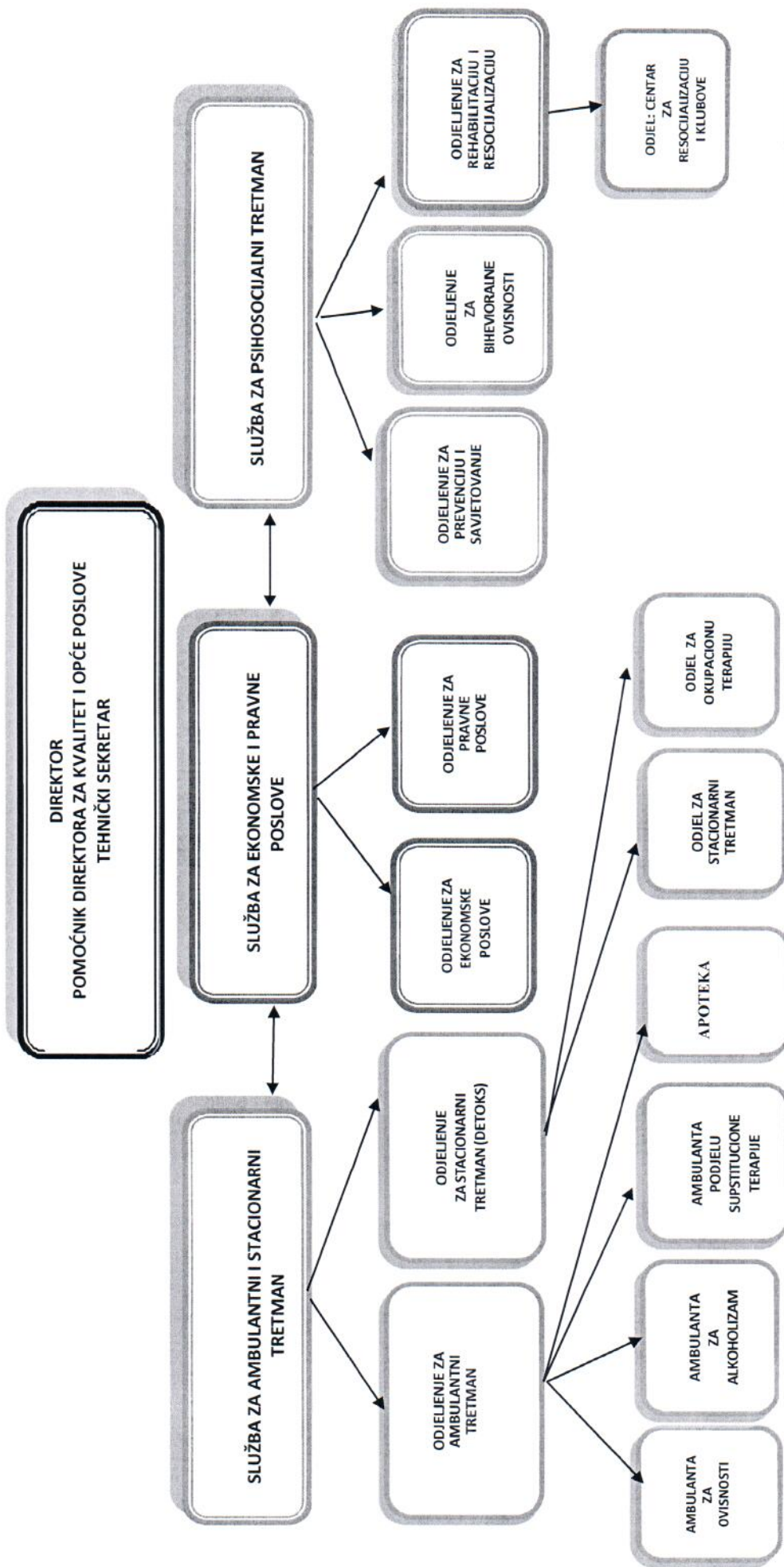
I 7. Organizacija i rad Zavoda

Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja izvršeno je usklađivanje svih općih akata Zavoda.

U skladu sa općim aktima, Zavod svoju javno-zdravstvenu djelatnost obavlja putem organizacionih jedinica. Osnovne organizacione jedinice obrazuju se za vršenje poslova i zadataka, iz jedne ili više oblasti, iz djelokruga Zavoda.

Šematski prikaz organizacione strukture Zavoda:

Prilog: Šema organizaciono-funkcionalne strukture Zavoda, utvrđuje se na sljedeći način:

Osnovne organizacione jedinice Zavoda su:

Služba za ekonomske i pravne poslove

- Odjeljenje za ekonomske poslove
- Odjeljenje za pravne poslove

Služba za ambulantni i stacionarni tretman

- Odjeljenje za ambulantni tretman
  - Ambulanta za ovisnost
  - Ambulanta za alkoholizam
  - Ambulanta za podjelu supstitucione terapije
- Apoteka
- Odjeljenje za stacionarni tretman – Detoks
  - Odjel za stacionarni tretman
  - Odjel za okupacionu terapiju

Služba za psihosocijalni tretman

- Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje
- Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti
- Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju
- Odjel: Centar za resocijalizaciju i klubove

I 8. Finansiranje Zavoda

Sredstva za rad Zavod ostvaruje:

- iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona;
- ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona;
- iz drugih izvora, na način i pod uvjetima određenim zakonom, aktom o osnivanju i statutom Zavoda.

I 9. Kadrovska struktura Zavoda

Tabela broj 1. Struktura zaposlenih na dan 31.12. 2021. godine		
Zanimanje	Stručna sprema	Broj
Direktor- dr. medicine specijalista neuropsih	VSS	1
Dr. medicine, specijalista neuropsihijatar	VSS	2
Dr. medicine	VSS	1
Diplomirana medicinska sestra	VSS prvi ciklus	1
Magistar farmacije	VSS	1
Medicinski tehničar	SSS	19
Medicinski saradnici	VSS	9
Diplomirani ekonomista	VSS	2
Diplomirani pravnik	VSS	1
Administrativni radnik	SSS	1
Spremačica	NS	2
Ukupno		40

Od toga su:

- zdravstveni radnici ..... **25** radnika ili...62,5%
- zdravstveni saradnici..... **9** radnika ili.... 22,5%
- administrativni radnici..... **4** radnika ili.... 10 %
- ostali radnici ..... **2** radnika ili..... 5 %

Po sistematizaciji ukupan broj radnika je 51, a finansijsko-materijalni kao i prostorni kapacitet nam stvara okvir za trenutno zaposlenje od 40 radnika. U toku 2021. godine u Zavodu **nije bilo promjene u broju radnika** u odnosu na stanje sa 31.12.2020. godine. U mjesecu maju 2021. godine raspisan je javni oglas za prijem radnika na neodređeno radno vrijeme za radno mjesto: spremačica u Službi za ambulanti i stacionarni tretman zbog odlaska radnice u penziju i uposlena je jedna spremačica. Sa 31.12.2021. godine spremačica u Ambulanti ispunila je uslove za prijevremenu penziju, te je sa navedenim datumom i iskoristila to pravo. U izvještajnom periodu, a na osnovu Uredbe o prijemu u radni odnos u javnom sektoru ZDK kantonu na pripravnički staž u trajanju od 6 mjeseci, određeno radno vrijeme uposlena je jedna medicinska sestra i na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa angažovana su dva volontera, medicinska tehničara na period od šest mjeseci.

Kadrovska struktura zaposlenih u Zavodu relativno je povoljna. Od ukupnog broja zaposlenih u Zavodu su tri doktora nauka, dva primarijusa, tri magistara nauka i četiri magistra struke. Također, dva radnika su u procesu doktorskih disertacija.

I 10. Radno vrijeme Zavoda

Radno vrijeme Zavoda prilagođeno je potrebama korisnika u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o radu. Radno vrijeme Zavoda je od 07,00 sati do 15,00 sati. Odjeljenje za stacionarni tretman radi 24 sata dnevno sa smjenskom organizacijom posla.

I 11. Prostor za rad Zavoda

Zavod nema vlastiti prostor pa radi i djeluje u iznajmljenim prostorima.

Rad Zavoda odvija se u Zenici na tri odvojene i udaljene lokacije: ambulanti dio u zgradi "socijalnog" u prostoru iznajmljenom na korištenje od Zavoda zdravstvenog osiguranja (oko 160 m²) i stacionarni dio u iznajmljenom prostoru Kantonalne bolnice (oko 140 m²) sa deset kreveta. Tim za primarnu prevenciju je smješten u iznajmljenom prostoru u Domu penzionera. Rad u terenskim ambulantama se odvija u općinskim domovima zdravlja u prostorima koji su Zavodu stavljeni na raspolaganje, u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Saradnja sa Kantonalnom bolnicom i domovima zdravlja je dobra i korektna. Ugovorima se regulišu međusobni odnosi. Zavod, zbog svoje specifičnosti i prostorne širine kantona, te opredjeljenja Zavoda da djelatnost ostvaruje po decentralizacijskom modelu, obavlja djelatnost na deset (10) prostorno odvojenih lokaliteta na kantonu i dodatno u još dva kazнено-popravna zavoda (Zenica i Busovača) – ukupno 12 lokaliteta.

I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima

Ulaganjem u edukaciju zaposlenika nastojimo osigurati kontinuitet razvoja kroz usvajanje savremenih metoda i unapređenja tehnika rada. Vidovi edukacije su interni i eksterni edukativni programi. Time se doprinosi profesionalnom pojedinačnom i timskom jačanju u djelatnosti kojom se bavimo. Iako je početkom godine izrađen Plan edukacije osoblja Zavoda, zbog pandemije nije realizovan u eksternom smislu. Edukacija se fokusirala na interni nivo, lično isčitavanje stručne literature i pisanje stručnih članaka u Biltenu Zavoda i sl. Svim uposlenicima dostupan je internet aktuelnim naučnim i stručnim radovima i informacijama.

- Interna edukacija za radnike Zavoda održana je na Jahorini u periodu od 18.06.-19.06.2021. na temu ovisnosti o duhanu, bihevioralnih ovisnosti i ambulantni tretman ovisnika.
- Dva medicinska tehničara Zavoda prisustvovali su u mjesecu junu trodnevnoj edukativnoj-supervizijskoj radionici iz okupacione terapije u mentalnom zdravlju u koju implementira Asocijacija XY u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom zdravstva.
- Učešće dijela uposlenika na stručnom sastanku vezanom za primjenu Modela zajedničkog planiranja otpusta iz bolnica korisnika usluga mentalnog zdravlja organizovanog od strane Asocijacije XY i Federalnog ministarstva zdravstva.
- U organizaciji ECPD Međunarodnog univerziteta za mir dva uposlenika Zavoda su učestvovali na seminaru pod nazivom: „Upravljanja rizikom u vrijeme vanrednih okolnosti“ i „Savremena dostignuća u prevenciji, lečenju i rehabilitaciji bolesti zavisnosti“.
- Pravnik i ekonomista Zavoda prisustvovali su edukacijama na teme provođenje postupka javnih nabavki.
- Psiholog Zavoda prisustvovao je online edukaciji - Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC), pod pokroviteljstvom Vlade Italije, organizovao je trening s elementima porodično zasnovanog tretmana za mlade s poremećajima korištenja psihoaktivnih supstanci.
- U mjesecu oktobru organizovana je dvodnevna interna edukacija za sve uposlenika Zavoda na temu „Organizacija rada, uloga i značaj multidisciplinarnog rada i tretman bolesti ovisnosti“
- Tri uposlenika Zavoda učestvovali su na Danima kvalitete u zdravstvu u organizaciji AKAZ-a.
- U mjesecu decembru organizovana je jednodnevna interna edukacija za sve uposlenike iz oblasti reanimacije.

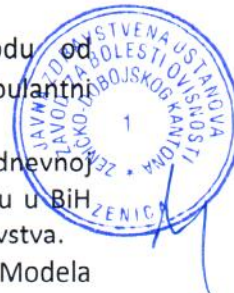
I 13. Akaz i bonitet

Nakon što je Zavod postao prvi certificirani Zavod u državi, a i prva zdravstvena ustanova u Zeničko-dobojskom kantonu koja je dobila certifikat za postignuti kvalitet u radu po standardima AKAZ-a (od 12. 01. 2018. godine, broj rješenja: 02-37-10/18) kontinuirano se održava dostignuti nivo, provode se usvojene procedure i u toku su aktivne pripreme za narednu reakreditaciju predviđenu za januar 2022. godine. U izvještajnom periodu, nastavljeno je sa provođenjem i unapređenjem uspostavljenih standarda i procedura i doneseno je niz procedura o kontroli infekcija, a shodno epidemiološkoj situaciji uzrokovanoj pojavom koronavirusa. Uvođenjem nove organizacione jedinice, apoteke, uvodi se i standard za apotekarsku djelatnost, te su u izvještajnom periodu urađene nove procedure, a u skladu sa preporučenim standardima bolničke apoteke.

Prošle godine Zavodu je dodjeljen certifikat bonitetne uspješnosti AA+, a ove godine Zavod je među tri posto ustanova u BiH kojem je dodjeljen certifikat bonitetne uspješnosti najvišom ocjenom AAA.

I 14. Mjere antikorupcije

U Izvještajnom periodu iz objektivnih razloga došlo je do zamjene člana i koordinatora za antikorupciju. U cilju prevencije korupcije, a shodno Odluci Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj 02-33-12219/20 od 17.7.2020. godine i Akcionom planu Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju korupcije „COVID 19“ i Odluci komisije za evidentiranje

svih primljenih i raspoređenih materijalnih i finansijskih sredstava-donacija dostavljenih od kantonalnog ministarstva i drugih tijela uprave i ostalih institucija Zeničko-dobojskog kantona izvršeno je evidentiranje svih primljenih i raspoređenih materijalnih i finansijskih sredstava-donacija dostavljenih od kantonalnog ministarstva i drugih tijela uprave i ostalih institucija Zeničko-dobojskog kantona. Zavod za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona transparentno je objavljivao sve planove izvršenih javnih nabavki na svojoj web stranici i web portalu javnih nabavki. Revidiran je Plan integriteta koji uključuje procese identifikacije rizičnih procesa, analizu rizičnih procesa, faktore rizika kao i prijedloge mjera za unapređenje integriteta institucije.

I 15. Apoteka u zdravstvenoj ustanovi

Na osnovu ukazane potrebe i daljeg razvoja Zavoda i unapređenja djelatnosti upućen je zahtjev Ministarstvu zdravstva Ze-Do kantona o utvrđivanju ispunjenosti uvjeta prostora, opreme i kadra za rad Apoteke Službe za ambulantni i stacionarni tretman, te je shodno navedenom nadležno Ministarstvo zdravstva izdalo Rješenje, broj: 11-37-433-7/16 od 15.03.2021. godine o ispunjenju propisanih uvjeta čime su se stekli uslovi za rad Apoteke. Od 15. marta 2021. godine u okviru Zavoda radi i Apoteka, a koja obavlja svu svoju propisanu djelatnost. Na ovaj način dodatno je Zavod unaprijedio svoju djelatnost, unaprijedio kvalitet rada, poboljšao uslugu, te ispunio i propisane standarde u oviru AKAZ-a u dijelu apotekarske usluge.

I 16. Organizacija i rad Zavoda za vrijeme pandemije

Shodno novonastaloj epidemiološkoj situaciji uzrokovanoj pojavom pandemije novog koronavirusa, formiran je Tim Zavoda za koordinaciju i postupanje u posebnim epidemiološkim uslovima s ciljem praćenja epidemiološke situacije u Zavodu i predlaganja organizacionih i preventivnih mjera. Osnovni elementi rada Zavoda u periodu pandemije ogledaju se u sljedećem:

- Zavod je tokom trajanja pandemija novog koronavirusa redovno pratio i poštovao sve preporuke i naredbe federalnih i kantonalnih Kriznih štabova ministarstava zdravstva, kao i Federalne uprave civilne zaštite.
- Izrađen je i dopunjavao **Krizni plan pripravnosti na pojavu novog koronavirusa (COVID-19)**;
- Radnici Zavoda i pacijenti su redovno informisani o svim naredbama i preporukama.
- Organizirana je 24-satna telefonska psihološka podrška pacijentima i građanima, dio uposlenika je bio upućen na rad od kuće sa radnim zadacima i obavezama zbog sigurnosti i primjene propisane socijalne/fizičke distance.
- Urađena je reorganizacija radnih mjesta kojom se ispoštovala fizička distanca, kao i ugrađivanje zaštitnih barijera staklom i pleksiglasom gdje je bilo moguće.
- U cilju prevencije i zaštite od koronavirusa besplatno su dijeljene zaštitne maske pacijentima koji nemaju ili nisu u mogućnosti sebi osigurati zaštitnu masku.
- Provodila se kućna dostava terapije teško oboljelim pacijentima preko uposlenika Zavoda.
- Prije proglašenja stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa kao i za vrijeme proglašenja stanja nesreće doneseno je niz instrukcija, naredbi, odluka vezano za organizaciju rada Zavoda i prevenciju koronavirusa, kao i niz procedura o postupanju u sklopu AKAZ-a, a vezanih za kontrolu infekcija.

II SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN

II 1. Odjeljenje za ambulatni tretman

Ambulanta Zavoda je funkcionalna jedinica gdje se provodi: dijagnostika bolesti ovisnosti, dijagnostika pratećih bolesti, terapija, pripreme za stacionarni detoks, dio savjetovanja (roditelja, bračnih drugova, partnera i drugih saradnika u liječenju), usmjerenja u pogledu preventivnih aktivnosti (uz učešće uposlenika u izvršenju istih), usmjerenja u pogledu rehabilitacionih aktivnosti, statistička obrada, dio naučno-istraživačkog rada, dio rada na strategiji Zavoda, evaluacija ukupnog rada Zavoda.

U Ambulanti je nastao koncept rada koji daje osnovne karakteristike „Zeničkog modela“ u liječenju ovisnosti, odnosno decentralizacijskog modela. Pošto je koncizan smatramo za korisno da se navede u izvještaju:

Koncept rada Ambulante Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

1. Nema liste čekanja.
2. Pacijent dolazi na pregled sa identifikacionim dokumentom (lična karta, pasoš). Nije neophodna ni zdravstvena knjižica na prvom susretu – u saradnji sa socijalnim radnicima reguliše se u početku liječenja.
3. Liječenje je dobrovoljno. Obavezno liječenje izvršava se samo po nalogu suda (najčešće alkoholizam).
4. Liječenje je besplatno i u okviru zdravstvenog sistema.
5. Liječenje je pristupačno ugroženoj populaciji.
6. Metadon je osnovni supstitucionij lijek. Suboxon (buprenorfin + nalokson) uveden je augusta 2010., a besplatan je od februara 2011. godine.
7. Metadon se uzima pod nadzorom medicinskog osoblja (supervizirano). Suboxon se u prvoj fazi daje supervizirano, a nakon toga pod kontrolom saradnika u liječenju ili bez te kontrole.
8. Nema isključivanja pacijenata osim u slučaju nastale kontraindikacije za tretman.
9. Testiranje urina na psihoaktivne supstance sastavni je dio liječenja i obično se radi dvaput mjesečno. Pacijent može odložiti test za jedan dan.
10. Pacijent potpisuje informisani pristanak na liječenje, ranije tzv. „metadonski ugovor“.
11. Metadon i Suboxon daju ovlaštene ljekari Zavoda. Naltrekson se ne koristi rutinski za prevenciju relapsa ali je moguće uputiti pacijenta na ugradnju implanta (koji nije besplatan). Nalokson se rutinski koristi u hitnim slučajevima.
12. Terenski rad: Dostupnost pacijentima je omogućena sa pregledima i podjelom metadona na 9 punktova (Ambulanta Zavoda i Detoks u Zenici, i još sedam gradova Kantona: Breza, Doboju Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Vareš, Visoko).
13. Stabilni pacijenti dobijaju lijek za ponijeti („take home“ doze).
14. Sastavni dio rada su tzv. „prateći programi“: individualna i grupna psihoterapija, rad na prevenciji ovisnosti i rehabilitaciji ovisnika.
15. U sklopu Zavoda postoji bolnički dio sa deset kreveta za detoksifikaciju – Detoks.
16. Saradnja sa terapijskim zajednicama: Uz preporuku Zavoda pacijent može dobiti finansijsku podršku na nivou kantona za smještaj u komunu.
17. Baza podataka Zavoda uključuje redovno vođenje medicinske evidencije u papirnom i elektronskom obliku (socijalna anamneza, psihološko testiranje, fotografisanje, antropometrijski podaci, jedinstveni obrazac prijave pacijenta-Pompidu, protokoli posjeta, uzimanja lijeka, testiranja itd.)
18. Supstitucionij terapija Metadonom i Suboxonom provodi se i u Kazneno-popravnom zavodu Zenica i u Kazneno-popravnom zavodu Busovača, koji je poluotvorenog tipa. Detoksifikacija se radi samo po izraženoj želji pacijenta, a najčešće je održavanje.
19. Sve usluge mogu se tržišno pružiti i osobama koje nisu stalno nastanjene u Zeničko-dobojskom kantonu.
20. Od 2013. godine otvorena je ambulanta za liječenje ovisnici o etanolu (alkoholizam).
21. U ambulanti za alkoholizam vrši se dijagnostika, tretman, postavljanje indikacija i priprema pacijenata za detoksifikaciju, kontrola i dalje praćenje pacijenata.
22. Tretiramo pacijente sa dvojnou dijagnozou, to jeste pacijente koji imaju primarnu psihijatrijsku dijagnozu i u svrhu samomedikacije su koristili THC, CZMZ upućuje u Zavod ovakve slučajeve.

23. Takođe tretiramo pacijente kod kojih je jatrogeno nastala ovisnost o benzodijazepinima, to jeste pacijente sa depresivnim poremećajem, anksioznim poremećajem, paničnim napadima, sa poremećajima spavanja itd.
24. Pacijenti sa akutnim psihotičnim poremećajima izazvani konzumacijom amfetamina i THC nakon otpusta sa psihijatrijske klinike KB upućuju se u našu ambulantu radi daljeg praćenja i postaju naši pacijenti.
25. Od 2020. godine otvorena je ambulanta za bihevioralne ovisnosti (patološko kockanje, ovisnost o internetu, pornografijama itd.)
26. Krajem 2020. godine u sklopu ambulante je osnovana apoteka i zaposlen je magistar farmacije.

Osnovni pokazatelji o kvantitetu i kvalitetu rada Ambulante prikazani su u sljedećim elementima: neuropsihijatrijski pregledi, broj pacijenata, broj novootkrivenih pacijenata, struktura pacijenata, rezultati testiranja na psihoaktivne supstance, decentralizacija i terenski rad, supstitucionna terapija, testiranje na markere hepatitisa C, B i HIV-a, rad psihologa u Ambulanti, rad socijalnog radnika u sklopu Ambulante, saradnja sa drugim odjeljenjima Zavoda, kontinuirana edukacija osoblja i učešće na međunarodnim konferencijama.

II 1.1. Neuropsihijatrijski pregledi

Pacijenti su u stalnom kontaktu sa ljekarima i prosječno su na kontroli dvaput mjesečno, a mnogi i češće. Tokom 2021. godine obavljeno je ukupno **4294** pregleda, od toga 3611 u Zenici, 518 na terenu i 165 u KPZ Zenica i Busovača.

Tabela broj 2. Broj neuropsihijatrijskih pregleda u periodu od 2015-2021. godini							
Broj pregleda	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zenica	5365	5558	5564	5087	4202	2714	3611
Teren	1562	1341	857	744	759	124	518
KPZ Zenica i Busovača	254	295	292	245	207	163	165
Ukupan broj	7179	7194	6713	6076	5168	3001	4294
Prosječno mjesečno	598	600	560	506	430	250	358

Kao što je vidljivo iz navedene tabele, broj neuropsihijatrijskih pregleda lagano opada od 2016. do 2019. godine. Razlog je u blagom padu broja pacijenata, ali i manjom frekvencom kontrolnih pregleda jer se stabilizacijom pacijenata isti naručuju na duži period, a pojedini pacijenti koji su godinama stabilni dolaze na kontrole za nekoliko mjeseci, što je, također, doprinijelo nešto manjem broju pregleda pacijenata. Nagli pad u broju neuropsihijatrijskih pregleda u 2020. godini je uzrokovan organizacijom rada Zavoda u uslovima pandemije COVID 19, sa poštivanja svih mjera koje su uvedene od strane kriznih štabova ministarstava zdravstva kantona i Federacije BiH, a koji je podrazumijevao smanjenje broja posjeta Zavodu, smanjenje broja pregleda, a sve sadržano u mjerama socijalne i fizičke distance kako pacijenata međusobno, tako i uposlenika i pacijenata. Jedan od razloga smanjenja broj neuropsihijatrijskih pregleda jeste i odlazak jednog doktora na specijalizaciju.

II 1.2. Broj pacijenata

U toku 2021. godine u Ambulanti je tretirano ukupno 745 pacijenata od kojih je **549** registrovanih ovisnika, što je za 9% više u odnosu na 2020. godinu. U toku 2020. godini, u Ambulanti je tretiran **501** pacijent ovisnik, što je za 15% manje u odnosu na 2019. godinu (**588**), a (u 2018 godini - **612** pacijenta). U Zavodu je do kraja 2021. godine registrovano ukupno **1674** pacijenta. Ukupno na supstitucionoj terapiji od osnivanja Zavoda bilo je **951** pacijent. Broj pacijenata na supstitucionoj terapiji je promjenjiv u toku godine, a u 2021. godini kretao se u prosjeku oko 300, a sa 31.12.2021. godine, broj pacijenata na supstitucionoj terapiji je **294** (u 2020. godini broj pacijenata na isti dan je bio 314, u 2019. godini - 309).

Broj novoregistrovanih pacijenata tokom 2021. godine je **103** dok je 2020. godine registrovano **58** pacijenata. U 2019. godini je bilo ukupno **95** novoregistrovanih pacijenata. Od 2013. godine kada se počelo raditi sa svim patologijama ovisnosti naročito alkoholizmom, broj novoregistrovanih ovisnika naglo je porastao i kretao se između 95-120 pacijenata godišnje osim prošle godine kad je broj novoregistrovanih pacijenata drastično pao na 58, što se dovodi u vezu sa pandemijom, što je vidljivo u tabeli broj 3.

Godina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Broj	51	63	115	120	102	112	120	108	95	58	103

II 1.3. Struktura pacijenata na kraju 2020/2021. godine

Dijagnoza	F10	F11	F12	F13	F14	F15	F18	F19	F23	F63	Ukupno
Br. reg. 21	43	19	4	4	0	14	0	5	5	9	103
Br. reg. 20	34	10	4	1	0	4	0	1	2	2	58
Br. reg. 19	41	32	4	4	0	9	0	4	0	1	95

Broj novoregistrovanih ovisnika do kraja decembra 2021. godine iznosio je 103. Najuočljiviji podatak je da opada broj opijatskih (heroinskih) ovisnika kroz godine: 2016.-54, 2017.-41, 2018.-39, 2019.-32 i 2020. godine svega 10, a tokom 2021. godine 19 opijatskih ovisnika. Iako se pozitivno ocjenjuje signifikantan pad broja novoregistrovanih opijatskih ovisnika u ovim uslovima pandemijske situacije ne daje prostora za sigurno zaključivanje razloga pada broja, jer može biti višezročan pa tako spekulativan i pogrešan. Iz gore navedene tabele, također se primjeti da broj novoregistrovanih ovisnika o alkoholu unazad 4-5 godine je veći u odnosu na opijatske ovisnike. Broj ovisnika o stimulansima je u porastu. Ono što je novo u 2021. godini je činjenica da je registrovano **9** pacijenata ovisnika o kockanju.

U **ambulantni** je tokom 2021. godine pregledano i tretirano ukupno **745** lica od kojih je **549** pacijenata registrovanih ovisnika. Od pacijenata koji su se javili tokom 2021. godine, bilo je **383** opijatska ovisnika (vankantonálnih **69**, kantonalnih **314**), **91** alkoholičar, a ostalo su druge dijagnoze. Primjetno je da broj vankantonálnih pacijenata koji su pregledani tokom 2021. godine veći za **53,3 %** u odnosu na 2020. godinu (2020. bilo je 45 pacijenata, a 2021. godine 69 pacijenata).

Supstitucionom terapijom u 2021. godini liječeno je **357** pacijenta, odnosno 4 % manje nego u 2020. godini. Tokom 2020. godine liječeno je **372** pacijenta odnosno 11,2% manje u odnosu na 2019. godinu (u 2019. bilo je 419 pacijenata). Primjetno je da broj pacijenata koji se liječe supstitucionom terapijom opada od 2019. godine (15% manje pacijenata na supstitucionoj terapiji u 2021. godini u odnosu na 2019. godinu). (Prevalenca opijatskih ovisnika koji su na tretmanu u Zeničko-dobojskom kantonu opada i sada iznosi 0,08%, u 2019. godini je bila 0,09, prethodnih godina 0,1 do 0,2, po zvaničnim podacima Evropskog monitoring centra za praćenje droga prevalenca liječenih opijatskih ovisnika u zemljama jugoistočne evrope je 0,3%).

U **terenskim ambulantomama** kontinuirano se zbrinjava oko **165** pacijenta. Trenutno na supstituciji u terenskim ambulantomama je **94** pacijenata (31,9 %), dok je 2020. godine u isto vrijeme bilo 103 pacijenta, to jeste 32,8 % od ukupnog broja pacijenata na supstituciji od kojih **20** pacijenata u KPZ Zenica i Busovača. Evidentan je pad broj pacijenata u Zenici i u terenskim ambulantomama.

Vankantonalni pacijenti: Iz drugih kantona tokom 2021. godine bilo je ukupno **74** pacijenta a tokom 2020. godine bilo je **90** pacijenata (broj pacijenata je za 18 % manji u odnosu na 2020. godinu), a ukupno izvan kantona, do sada je bilo **398** pacijenta većinom iz Srednjobosanskog kantona. Na supstituciji iz drugih kantona trenutno ima **46** pacijenta.

Srednjobosanski kanton nema sistemsko rješenje za liječenje ovisnosti, pa su se pacijenti oslonili na resurse koje ima naš Zavod. Iz Viteza, Bugojna, Gornjeg Vakufa i Travnika kontinuirano dolaze na ambulantni tretman, dobijaju lijek (metadon) u Zavodu i povlasticu za 6 dana odnosno dobijaju specijalistički nalaz sa preporukom za lijek Suboxone koji se izdaje na bijeli recept u SBK.

Tabela broj 5. Struktura vankantonalnih pacijenata po dijagnozi na kraju 2021. g.

Dijagnoza	F10	F11	F12	F13	F14	F15	F18	F19	F23	F63	Ukupno
Br. reg. 21	105	247	6	3	0	8	0	22	2	5	398

Pacijenti u zatvoru: prije devet godina Zavod je otvorio ambulante u KPZ Zenice i KPZ Busovača. U KPD Zenica trenutno je na supstitucionom tretmanu 13 pacijenata, a u KPD Busovača 6 pacijenata. Kontrole se u zatvoru obavljaju jednom mjesečno, a tim (ljekar i 2 tehničara) iz Zavoda odlaze na teren. Po potrebi, nove pacijente dovozi osoblje KPZ u Ambulantu.

Struktura pacijenata po uzrastu: najstariji ima 61 godine, najmlađi 20, prosjek godina je 40.

Struktura pacijenata po spolu: na Metadonu je 213 muškaraca i 16 žena, na Suboxonu je 62 muškarca i 3 žene. U prosjeku 94% muškaraca i 6% žena.

II 1.4. Testiranje na psihoaktivne supstance

Opšti podaci

Testiranje je obavezni dio supstitucionog programa i pacijenti se ne uključuju u terapiju bez laboratorijske potvrde prisustva psihoaktivnih supstanci u organizmu. Rutinska šema podrazumijeva test na 12 psihoaktivnih supstanci na prvom pregledu i nakon detoksifikacije, a skoro pri svakom susretu, pacijenti se testiraju na opijate, amfetamin, tramadol, MTD ili Buprenorphin. Uobičajeno se pacijenti testiraju dva do četiri puta mjesečno. S obzirom da su, pored heroina, najraširenije droge THC, BZD, tramadol i amfetamini na teritoriji BiH, često testiramo pacijenta na te supstance.

II 1.4.1. Broj testiranja i testova tokom 2021. godine

U 2021. godine ukupan broj testiranja je iznosio **2958**, a ukupan broj parametara na koje su testirani je **10335**! Dakle, prosječno mjesečno je obavljeno 861 testiranje.

U 2020. godini, ukupan broj testiranih je iznosio 1483, a ukupan broj parametara na koje su testirani je 7014! Tokom 2019. godine ukupno je testirano 4587 lica na 17157 parametara. Stabilni pacijenti koji su preko 10 godina na metadonskoj terapiji, testirani su jednom u 6 do 12 mjeseca.

Kada se uporedi broj testiranja u 2019., 2020. i 2021. godini, vidljivo je da je tokom prošle godine broj testiranih osoba za 100% povećan u odnosu na 2020. godinu. Razlog smanjenog broja testiranja tokom 2020. godine je nastala epidemiološka situacija i strogo pridržavanje epidemioloških mjera.

Iz dole navedenih tabela, vidljivo je da je prije nastanka epidemije ukupan broj testova bio 17157 i broj testiranih osoba 4587, što znači da je taj broj skoro za 100% veći od 2021. godine i za 300% veći od 2020. godine.

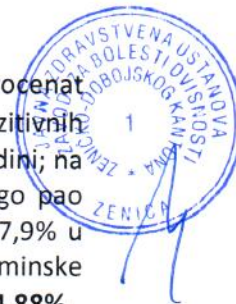
Tabela broj 6. Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2021. g.																			
% poz	12,18	33,62	3,08	0,25	14,88	39,77	64,23	0,66	10,00	0,82	15,94	4,01	0,00	12,57	#####	#####	#####	0,00	
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET	EDDP	
Poz	319	238	12	1	284	278	352	3	1	2	121	49	0	47	0	0	0	0	
Neg	2300	470	378	393	1624	421	196	449	9	241	638	1174	8	327	0	0	0	7	
Ukupno	2619	708	390	394	1908	699	548	452	10	243	759	1223	8	374	0	0	0	7	
Ukupan broj testiranih	2958																		
Ukupan broj testova	10335																		

Tabela broj 7. Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2020. g.																			
% poz	11,95	29,48	3,13	0,53	10,00	51,00	61,54	1,48	#####	0,00	17,36	4,03	1,25	11,42	#####	1,47	2,38		
	OPI	THC	MDM	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET		
Poz	159	120	5	2	99	408	216	4	0	0	141	38	2	25	0	1	2		
Neg	1172	287	155	376	891	392	135	266	0	42	671	904	158	194	0	67	82		
Ukupno	1331	407	160	378	990	800	351	270	0	42	812	942	160	219	0	68	84		
Ukupan broj testiranih	1483																		
Ukupan broj testova	7014																		

Tabela broj 8. Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2019. god.																			
% poz	7,73	37,90	2,30	1,19	12,92	42,68	64,64	1,79	0,00	0,00	26,42	3,65	3,94	16,46	0,86	7,41	1,82		
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET		
Poz	321	393	10	10	381	455	605	14	0	0	294	96	20	67	1	10	1		
Neg	3829	644	424	827	2568	611	331	767	1	1	819	2535	488	340	115	125	54		
Ukupno	4150	1037	434	837	2949	1066	936	781	1	1	1113	2631	508	407	116	135	55		
Ukupan broj testiranih	4587																		
Ukupan broj testova	17157																		

Tabela broj 9. Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2018. god.																			
2018																			
% poz	8,13	29,61	2,85	4,69	17,45	25,63	40,06	2,11	0,00	0,00	32,84	5,52	4,09	14,01	0,00	0,00	0,00		
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET		
Poz	301	175	9	16	377	133	127	5	0	0	223	78	9	59	0	0	0		
Neg	3403	416	307	325	1783	386	190	232	1	3	456	1335	211	362	22	13	9		
Ukupno	3704	591	316	341	2160	519	317	237	1	3	679	1413	220	421	22	13	9		
Ukupan broj testiranih	4772																		
Ukupan broj testova	10966																		

Pozitivnost na opijate: Jedan od indikatora rada sa heroinskim ovisnicima jest procenat pozitivnih testova na opijate. Tokom pandemije novog korona virusa, procenat pozitivnih nalaza na opijate je porastao u odnosu na period prije pandemije sa 7,7%, u 2019. godini; na **12,18% u 2021.** i 11,95% u 2020. godine, dok je procenat pozitivnosti na THC blago pao tokom pandemije (u 2020. godine- 29% i u 2021. godini- **33,6%**), a u odnosu na 37,9% u 2019. godini). Bitan je porast pozitivnosti u procentima kojim pratimo amfetaminske ovisnosti, te je u 2020. godini 10%, u 2019. godini iznosio 12,9% a u 2021. godini **14,88%**. Razlog porasta pozitivnosti na dodatno uzimanje opijata pored uključene terapije, koji je evidentan u svijetu, jeste povećanje nesigurnosti u smanjenoj socijalnoj distanci, te anksioznosti kojom se traži dodatno uzimanje sredstava za smirenje ili opijata. Ipak pozitivnost na opijate, pacijenata koji su na zamjenskoj terapiji je ispod evropskog nivoa više nego očito (evropski prosjek je preko 30%, u našem Zavodu 12,18 %).

Rad Zavoda

II 1.5. Decentralizacija i terenski rad

Specifičnost rada našeg Zavoda je decentralizacijski, odnosno pružanje usluga po općinama Zeničko-dobojskog kantona. Pregledi pacijenata, testiranja i podjela supstitucione terapije obavlja se u osam ambulanti i samo izuzetno na Detoksu, što praktično čini 9 punktova za podjelu supstitucione terapije. Metadonske ambulante rade u Zenici, Visokom, Brezi, Kaknju, Varešu, Doboju-Jugu, Tešnju i Maglaju. Također, imamo dvije ambulante u KPZ Zenica i Busovača gdje se obavljaju mjesečni kontrolni pregledi i vrši podjela supstitucione terapije. Sa ovakvim radom na terenu, Zavod je jedina ustanova u BiH koja je načinila decentralizaciju u distribuciji supstitucione terapije i jedina ustanova koja omogućava pacijentu da u svojoj općini/gradu ima medicinsku uslugu ove vrste. U tu svrhu obavlja se ogroman terenski rad. Svakog utorka jedan tim sa ljekarom neuropsihijatrom i dva medicinska tehničara ide službenim autom u tri grada kantona. Četvrtkom (ili nekad drugim danom u sedmici), odlazi drugi tim sa psihologom, socijalnim radnikom i glavnim medicinskim tehničarom u pružanju usluga iz svog djelokruga rada. Treći tim koja pripada primarnoj prevenciji, obilazi teren baveći se prevencijom bolesti ovisnosti koja je u godini pandemije reducirana. Tokom 2019. godine uvedena je podjela suboxona na terenu. Do tada, bila je samo podjela metadona na terenu.

II 1.6. Supstituciona terapija

Ukupno na supstitucionoj terapiji od osnivanja Zavoda bilo je **951** pacijent. Trenutno je **294** pacijenata na supstituciji od kojih **229** na metadonskoj i **65** suboksonskoj terapiji. U prošloj godini je bilo **314** pacijenata od kojih **243** na metadonskoj i **71** na suboksonskoj terapiji. Broj pacijenata se uglavnom održava na istoj razini. Preporuka Evropskog monitoringa za supstitucionu terapiju je jedna trećina na suboxonu, a dvije trećine na metadonu. U Zavodu četvrtina pacijenata je na suboxonu, a tri četvrtine na metadonu.

Grad	Zenica	Tešanj	Dob-jug	Maglaj	Visoko	Kakanj	Breza	KPZ
Broj pacijenata 2021. god.	199	25	3	4	20	10	13	20
Broj pacijenata 2020. god.	211	30	3	3	21	10	13	23

Napomena: Broj pacijenata na supstitucionoj terapiji je pao za 6% u odnosu na prošlu godinu. Zapaženo je da je ove godine preminulo 8 pacijenata, a smrt nije direktno povezana sa ovisnošću (hronične kardiovaskularne bolesti).

II 1.6.1. Metadonska terapija

Usluge davanja metadona

U toku 2021. godine je na 10 punktova pojedinačno izdato **77281** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **51596** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1028 doza**, a ostalo na terenu. U toku 2020. godine je izdato **78405**. Svaka ova usluga podrazumijeva kontakt sa pacijentom i niz radnji u vezi sa pripremom, izdavanjem i obradom podataka. Iz navedenog se vidi da je broj usluge približan prošlogodišnjem nivou.

Tabela broj 11. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2021. god.

Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Januar	4681	62	93	635	279	309	62	647	31	78	6877
Februar	4038	78	84	559	252	252	56	591	28	84	6022
Mart	4305	90	93	648	279	278	62	659	31	93	6538
April	4248	92	90	630	270	270	60	630	30	102	6422
Maj	4404	115	93	633	279	279	62	637	31	104	6637
Juni	4296	53	90	640	270	276	60	628	30	110	6453
Juli	4555	48	93	630	275	269	62	613	41	124	6710
August	4321	131	87	620	279	244	63	591	36	124	6496
Septembar	4011	26	63	420	199	168	63	379	40	84	5453
Oktoibar	3853	60	78	538	242	231	78	487	52	108	5727
Novembar	4393	27	84	533	244	270	90	541	60	140	6382
Decembar	4491	67	80	540	261	1307	93	475	58	192	7564
UKUPNO	51596	849	1028	7026	3129	4153	811	6878	468	1343	77281

Tabela broj 12. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2020. god.

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Januar		4237	54	93	555	252	304	62	558	93	65	6273
Februar		3964	109	87	508	232	285	58	548	87	68	5946
Mart		4329	79	93	560	242	281	62	619	59	93	6417
April		4270	68	89	570	239	270	60	600	60	80	6306
Maj		4593	116	93	589	248	279	62	626	56	62	6724
Juni		4541	90	90	570	240	270	60	631	56	61	6609
Juli		4640	140	93	555	248	279	61	657	31	78	6782
August		4601	45	93	585	247	278	62	651	31	62	6655
Septembar		4482	58	90	610	240	270	60	631	30	60	6531
Oktoibar		4544	102	93	631	248	276	62	606	31	76	6669
Novembar		4518	64	90	612	268	295	60	598	30	60	6595
Decembar		4760	94	93	592	279	310	62	629	30	49	6898
UKUPNO		53479	1019	1097	6937	2983	3397	731	7354	594	814	78405

Tabela broj 13. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2019. god.

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Januar		4439	68	93	570	248	257	62	729	65	28	6559
Februar		4009	56	84	556	222	224	56	647	68	28	5950
Mart		4441	61	93	600	254	245	62	713	62	36	6567
April		4273	35	90	542	266	240	60	681	87	31	6305
Maj		4328	28	93	555	277	248	62	693	93	31	6408
Juni		4184	36	90	489	262	254	60	658	90	30	6153
Juli		4231	61	93	496	279	279	62	637	93	31	6262
August		4285	59	93	496	270	278	62	606	93	31	6273
Septembar		4225	126	90	494	263	271	60	596	95	30	6250
Oktober		4320	92	93	533	273	309	62	573	92	44	6391
Novembar		4104	67	90	534	261	299	60	535	93	60	6103
Decembar		4224	90	90	554	261	309	62	555	93	62	6300
UKUPNO		51063	779	1092	6419	3136	3213	730	7623	1024	442	75521

Potrošnja metadona

U 2021. godini potrošili smo 517610 ml (**517,6 l**), u 2020. godini potrošili smo 526349,5 ml (**526,3 l**), a u 2019. godini smo izdali 550656 mililitara (**550,6 l**) solucije metadona.

Količina potrošenog metadona unazad 4 godine lagano opada, u 2018. god. bila je **605** litara, 2019. god. **550** litara, 2020. god. **526** litara, a u 2021. god. **517** litara. Obrazloženje je u tome što je reducirana srednja dnevna doza metadona kao i blagi pad broja pacijenata na metadonskoj supstitucionoj terapiji.

Tabela broj 14. Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2021. g

Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Ju	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Januar	27785,5	409,5	358,5	4044,5	1344	1321	224	4326	280	205	40298
Februar	27212	250,5	352	4205,5	1337	1201,5	224	4299,5	280	227	39589
Mart	30538	317,5	401,5	5105	1645	1675,5	280	5317,5	350	279	45909
April	30264	372,5	386	4302	1316	1344	224	4302	280	342	43132,5
Maj	28879	453,5	367,5	4137	1316	1344	224	4189,5	280	401	41591,5
Juni	30759,5	147,5	426	5181	1690,5	1587	280	5280,5	350	434	46136
Juli	32116,5	144	458,5	4314	1297,5	1245,5	224	4093	360	480,5	44733,5
August	31524,5	555,5	436	5128	1724,5	1364	329	4885	370	473	46789,5
Septembar	27559	89	304,5	3258,5	1156	903	315	2812,5	401	298	37096,5
Oktober	27650,5	211	388,5	4238	1248,5	1234,5	420	3890,5	566	390	40237,5
Novembar	32329	64,5	430,5	3331,5	1053,5	1332	525	4544,5	620	546	44776,5
Decembar	33958,5	545,5	400	4100	1418,5	1307	420	3645	599	927	47320,5
UKUPNO	360576	3560,5	4709,5	51345	16547	15859	3689	51585,5	4736	5002,5	517610

Tabela broj 15. Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2020. g

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Januar		30320	290,5	392	3941	1321,5	1693	238	4227,5	558	565	43546,5
Februar		27926	590	352	3606,5	1278,5	1529	224	4167	238	545	40456
Mart		31050	199	401,5	4386,5	1369,5	1504	280	5131,5	545	649	45516
April		32515,5	454,5	375,5	3668	1270,5	1715	224	4130	476	562,5	45391,5
Maj		27683	622	358,5	3668	1291,5	1372	224	4154,5	440,5	449,5	40263,5
Juni		31336,5	604,5	403,5	4585	1536,5	1372	278	5306	537,5	413	46372,5
Juli		32435,5	778,5	384	3380	1232	1715	224	4228	280	466,5	45123,5
August		29487,5	178,1	350	4500	1232	1372	224	4235	280	316	42174,6
Septembar		29904,5	302	403,5	3787	1547	1372	280	5320	350	231	43497
Oktober		30922	627,4	384	3806,5	1232	1698,5	224	3909,5	280	285	43368,9
Novembar		30084,5	325,5	350	4743,5	1344	1420	224	4186	280	142	43099,5
Decembar		33115	754,5	429	3823,5	1680	1750,5	280	5207,5	350	150	47540
UKUPNO		366780	5726,5	4583,5	47895,5	16335	18513	2924	54202,5	4615	4774,5	526349,5

Tabela broj 16. Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2019. g.

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	34624,5	490	350	4191,5	1392,5	1541	297	5411	280	308	48885,5
	Februar	32367,5	325,5	375,5	4877,5	1367	1693	252	5689	343	315	47605
	Mart	34407,5	198	335	4403	1338,5	1485	252	5329	243	412	48403
	April	34451,5	150,5	378,5	4891	1639,5	1578,5	315	6174,5	601	237	50417
	Maj	32941,5	138	346	4267	1306,5	1579	261	5516	573	256	47184
	Juni	28626	285,5	322	3537	1370	1427,5	243	4769,5	543	270	41393,5
	Juli	30955	230,5	375	4178	1532	1706,5	315	5426,5	537	279	45534,5
	August	31515,5	367,5	332	3760	1384,5	1763,5	252	4846,5	541	279	45041,5
	Septembar	30369	584,5	361	4037,5	1340	1750,5	252	4905,5	514	281	44395
	Oktober	30421,5	321,5	308	3829	1402	1644	315	4396	548	398	43583
	Novembar	29813,5	188	354	3954,5	1328,5	1682	252	4268	597	510	42947,5
	Decembar	30975,5	447	376	4308,5	1437,5	1735	315	4607,5	537,5	527	45266,5
	UKUPNO	381468,5	3726,5	4213	50234,5	16838,5	19585,5	3321	61339	5857,5	4072	550656

Tabela broj 17. Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2018. g.

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busov	UKUPNO
Mjesec	Januar	35827	97	424	5216	1328	1584	1587,5	5545	330	346	52284,5
	Februar	32466	52	300	4463,5	1465,5	1562	136,5	5922,5	308	181	46857
	Mart	36139,5	240,5	392	4735,5	1471	1777,5	122,5	6182,5	362,5	208	51631,5
	April	36136,5	213,5	400,5	4963	1452	1689	237,5	6507	356,5	180	52135,5
	Maj	35590,5	261	415	4194	1322,5	1578,5	325,5	6026	322	134	50169
	Juni	34730,5	235	493,5	4610,5	1338,5	1829	252	6128	368	112	50097
	Juli	35166	562	569	4858,5	1325	1632	315	6452	356,5	24,5	51260,5
	August	35929,5	497	523,5	4150,5	1411,5	1714,5	246	6041	371,5	135	51020
	Septembar	31529	226,5	430,5	3766	1222	1486	252	5451,5	357	0	44720,5
	Oktober	35567,5	354,5	496,5	4569,5	1439	1757	315	6358	442	400	51699
	Novembar	35830,5	537	436	4561	1483	1942	252	5859	629	0	51529,5
	Decembar	35156,5	382	412	5000,5	1491,5	1839,5	270	6355	644	0	51551
	UKUPNO	420069	3658	5292,5	55088,5	16749,5	20391	4311,5	72827,5	4847	1720,5	604955

Doze: Srednja doza metadona bila je 68,8 mg/dan (u 2019. 69 mg/dan i u 2018. godini 74 mg/dan), a srednja doza Suboxona 6,75 mg/dan dok je u 2020. 6,99 mg/dan, u 2019. godini 7 mg/dan, (2018. god. 6,57 mg/dan). Kao što se vidi iz gore navedenog, doza metadona je pala od 74 mg/dan u 2018. godini do 64 mg/dan u 2020. godini. Ponovo raste srednja doza metadona iz razloga da određeni broj pacijenata koji su bili na nižoj dozi je završio proces liječenja metadonom što dovodi do laganog rasta srednje doze metadona.

II 1.6.2. Terapija Suboxonom

Od 2013. godine u Zavodu se uvodi novi lijek u tretmanu opijatske ovisnosti, a to je Suboxon. Terapija Suboxonom se na početku administracije, odnosno prve 2-4 sedmice davanja daje supervizirano u ustanovi. Nakon postizanja sigurnosti i stabilizacije pacijenata, koji pokazuje motivaciju i dobar uvid u svoje stanje, suboxon se daje za „ponijeti kući“. Nastavljaju se dogovoreni kontrolni pregledi i testiranja na opijate u Zavodu za 7-14 dana. Ukoliko je pacijent pozitivan na opijate vraća se na supervizirano davanje lijeka u Zavodu ili se pravi transfer na metadon. Naše iskustvo sa ovim lijekom je pokazalo da nema prednosti nad metadonom i svaki lijek ima svoju indikaciju.

Usluga izdavanja Suboxona

U 2021. godini u Zavodu je izdato 21903 pojedinačnih doza suboxona, u 2019. godini 27891 doze i u 2018. godini smo izdali 30814 doza.

Mjesec	Zenica	Detox	Kpz busovača	Ukupno
Januar	1815	0	0	1815
Februar	1630	0	0	1630
Mart	1778	5	1	1784
April	1754	0	0	1754
Maj	1820	1	0	1821
Juni	1748	11	0	1759
Juli	1885	66	0	1951
Avgust	1787	4	0	1791
Septembar	1788	0	0	1788
Oktombar	1788	0	0	1788
Novembar	1788	0	0	1788
Decembar	1788	0	0	1788
UKUPNO	21370	87	1	21458

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	KPZ Busovača	UKUPNO
Januar		1824	3	18	57	0	1902
Februar		1641	0	0	57	0	1698
Mart		1780	0	0	62	0	1842
April		1732	0	0	60	0	1792
Maj		1739	2	0	62	0	1803
Juni		1681	10	0	60	0	1751
Juli		1790	12	0	62	6	1870
August		1723	8	11	62	0	1804
Septembar		1748	26	16	60	0	1850
Oktobar		1847	21	12	62	0	1942
Novembar		1797	2	28	0	6	1833
Decembar		1816	0	0	0	0	1816
UKUPNO		21118	84	85	604	12	21903

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	KPZ Busovača	Doboj Jug	Tešanj	UKUPNO
Januar		2593	25	0	0	0	2618
Februar		2286	56	0	0	0	2342
Mart		2449	10	4	0	0	2463
April		2328	37	1	0	0	2366
Maj		2345	43	0	0	0	2388
Juni		2286	30	0	0	0	2316
Juli		2311	42	0	0	0	2353
August		2245	15	0	0	0	2260
Septembar		2159	8	0	0	0	2167
Oktobar		2190	6	0	0	0	2196
Novembar		2143	44	0	0	25	2212
Decembar		2169	4	0	2	35	2210
UKUPNO		27504	320	5	2	60	27891

U toku 2021. godini broj usluga u podjeli suboxona manji je za 445 doza u odnosu na 2020. godinu. Broj usluga u podjeli suboxona je manji zbog manjeg broja pacijenata na suboksonskoj terapiji.

Potrošnja Suboxona

U 2021. godini potrošnja suboxona je iznosila 158078 mg, a u 2020. godini pacijentima je izdato 138961 mg suboxona, a u 2019. godini količina izdatog suboksona je bila 161390 mg. Vidljivo iz tabelarnog prikaza:

Tabela broj 21. Utrošak suboxona po mjes. i punktovima u 2021. godini u mg.				
MJESEC	ZENICA (mg)	DETOKS (mg)	KPZ BUSOVAČA (mg)	UKUPNO (mg)
Januar	11329	0	0	11329
Februar	11110	0	0	11110
Mart	12897	0	0	12897
April	12196	0	0	12196
Maj	11319	13	0	11332
Juni	12422	30	0	12452
Juli	11878	436	0	14617
Avgust	12008	48	0	14664
Septembar	11963	0	0	13537
Oktombar	11963	0	0	15255
Novembar	11963	0	0	14271
Decembar	11963	0	0	14418
UKUPNO		527	0	158078

Tabela broj 22. Utrošak suboxona po mjes. i punktovima u 2020. godini u mg.							
	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	KPZ Busovača	UKUPNO
Mjesec	Januar	12382	24	38	480	0	12924
	Februar	11234	0	0	448	0	11682
	Mart	13037	0	0	672	0	13709
	April	12216	0	0	448	0	12664
	Maj	9872	16	0	448	0	10336
	Juni	11810	84	0	448	0	12342
	Juli	1182	120	0	448	48	1798
	August	11276	64	88	448	0	11876
	Septembar	12184	304	168	672	0	13328
	Oktobar	12010	172	56	336	0	12574
	Novembar	11958	0	224	0	48	12230
	Decembar	13498	0	0	0	0	13498
	UKUPNO	132659	784	574	4848	96	138961

Tabela broj 23. Utrošak suboxona po mjes. i punktovima u 2019. godini u mg.

	Grad	Zenica	Detoks	KPZ Busovača	Doboj Jug	Tešanj	UKUPNO
Mjesec	Januar	15411	191	0	0	0	15602
	Februar	13161	191	0	0	0	13352
	Mart	13509	9,5	32	0	0	13550,5
	April	13955	178	8	0	0	14141
	Maj	12987	216,5	0	0	0	13203,5
	Juni	11902	209	0	0	0	12111
	Juli	13612	346	0	0	0	13958
	August	13223	52	0	0	0	13275
	Septembar	12429	100	0	0	0	12529
	Oktober	12470	19	0	0	0	12489
	Novembar	12809	131	0	0	208	13148
	Decembar	13727	4	0	28	272	14031
	UKUPNO	159195	1647	40	28	480	161390

Količina utrošenog suboxona u 2021. godini je 158078 mg, povećana je za 19.117 mg u odnosu na prethodnu 2020. godinu, a potrošnja suboxona u 2020. godini za 22,429 mg je manja u odnosu na 2019. godinu, i za 32,925 mg u odnosu na 2018. godinu, zbog fluktuacije broja pacijenata na suboksonu, kao i promjenama srednje dnevne doze lijeka.

II 1.7. Testiranje na markere hepatita B,C i HIV-a

Od ukupnog broja ovisnika 565 pacijenta je testirano na hepatitis HIV (499 pacijenata su testirani na hepatitis B i C, dok 66 pacijenata su testirani samo na hepatitis C), na hepatitis C bilo je 193 pozitivnih odnosno 34%, dok je njih 3% odnosno 14 pozitivno na hepatitis B. Nije bilo HIV pozitivnih pacijenata.

Od ukupnog broja novotestiranih pacijenata (9 pacijenata), u 2021. godini, njih 3 je pozitivno na hepatitis C i jedan na B hepatitis. To je pokazatelj da se pacijenti relativno na vrijeme uključuju u terapijske programe, odnosno prije nego su stekli komplikacije vezane za konzumiranje psihoaktivnih sredstava.

Novoregistrovani pacijenti se upućuju na infektivnu kliniku da se testiraju na hepatitis B, C i HIV. Također, jednom godišnje dolazi ekipa s infektivne klinike da retestiraju naše pacijente u sklopu Svjetskog dana borbe protiv HIV-a. Od novoregistrovanih pacijenata nije bilo pozitivnih na HIV.

Krajem 2020. godine, Zavod je izabran da učestvuje u aktivnostima Asocijacije infektologa BiH-a u ranom otkrivanju, upućivanju i liječenju pacijenata s hroničnim hepatitisom C u Bosni i Hercegovini kojeg realizira AI BiH uz podršku AbbVie d.o.o., tako da su pacijenti Zavoda prvi uključeni u ovaj program.

II 1.8. Rad psihologa i socijalnog radnika u Ambulanti

Rad psihologa i socijalnog radnika u 2021. godini bio je uslovljen organizacijom rada u uslovima pandemije Covid- 19. Njihov rad je bio usmjeren na pružanje podrške pacijentima u stabilizaciji stanja i rješavanju kriza. Psiholozi i socijalni radnici Zavoda redovno učestvuju u aktivnostima Savjetovaništa što podrazumijeva i održavanje predhospitalne, posthospitalne, grupe sa roditeljima, grupe apstinenata itd.

Rad na terenu, također je bio uslovljen pandemijskim uslovima. Tokom 2021. godine ukupno je pruženo 1600 psiholoških usluga, što je za 400 usluga više u odnosu na 2020. godinu, dok je u 2019. godini prije nastupa pandemije pruženo 1974 usluge. Povećanje broja usluga je u prvom redu uzrokovano reorganizacijom i načinom rada tokom 2021. godine.

R/B	Mjesec	Broj usluga 2020.	Broj usluga 2021.
1.	Januar	125	109
2.	Februar	109	113
3.	Mart	59	70
4.	April	72	81
5.	Maj	94	102
6.	Juni	146	160
7.	Juli	101	144
8.	Avgust	40	152
9.	Septembar	178	197
10.	Oktobar	55	131
11.	Novembar	94	171
12.	Decembar	127	170
Ukupno		1200	1600

Kao što je ranije pomenuto, rad psihologa je bio prilagođen aktuelnoj epidemiološkoj situaciji odnosno pandemiji Covid-19 u 2020. godini, te u skladu sa propisanim mjerama kriznih štabova, rad psihologa realizovan je u dogovoru sa šefom i propisima/odlukama direktora Zavoda. Vrste usluga koje je provodio psiholog u ambulanti su: psihološko savjetovanje, individualna psihoterapija, suportivna terapija, klinički intervju, psihološki testovi, bračna psihoterapija, edukacije (CZMZ, učenici, Dom i porodica, psihološko savjetovanje putem telefona).

Vrste usluga	2020. godine	2021. godine
Psihoterapija	67	281
Psihološko savjetovanje	477	554
Suportivna terapija	198	346
Klinički intervju	36	90
Telefonski pozivi	182	20
Psihološki test	0	9
Izveštaji za van.kant.pacijente	238	300
Ukupan broj usluga	1200	1600

II 1.8.1. Rad socijalnog radnika u Ambulanti

Rad socijalnog radnika u Ambulanti i u 2021. godini obilježen i uslovima organizacije rada uzrokovane koronavirusom. Ukupno je pruženo 1732 usluga, što je za 538 usluge više u odnosu na 2020. godinu, to jeste povećanje za 31%. Rad socijalnog radnika opisan je u posebnoj izvještaju Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. Od 01.01.2020. godine akt za produžavanje zdravstvenog osiguranja ovisnika izdaju se samo za pacijente koji izlaze sa stacionarnog liječenja. To je razlog vidnog smanjenja broja izdatih potvrda u tu svrhu.

Tabela broj 26. Ukupan usluga socijalnog radnika u ambulanti Zavoda u 2020/2021.

r/b	Aktivnost	2019. god.	2020. god.	2021 god.
1.	Individualni rad sa pacijentima	1496	1194	1732
2.	Saradnja sa lokalnom zajednicom i ustanovana (dopisi: zdravstveno osiguranje; socijalna, pomoć; sud i sl.)	176	87	113
3.	Broj vankantonalnih pacijenta (vođenje evidencije i koordinacija)	55	49	56
4.	Broj akata u provođenju odluka o liječenju vankantonalnih pacijenata	393	321	334

III 1. ODJELJENJE ZA STACIONARNI TRETMAN - DETOKS

Rad Odjeljenja za stacionarni tretman - Detoks u 2021. godini karakterisali su otežani uslovi rada zbog pandemije korona virusa. Zbog potrebe provođenja preporučenih epidemioloških mjera te nepovoljnih građevinskih uslova nije bio moguć rad odjeljenja punim kapacitetom, ali je ipak poboljšanom organizacijom rada došlo do povećanja broja tretiranih pacijenata u odnosu na 2020. godinu za oko cca 20%. U posmatranom periodu nije bilo COVID infekcije ni među pacijentima, a ni među osobljem što je omogućilo kontinuitet rada na Odjeljenju za stacionarni tretman- Detoks i održavanje dostignutog nivoa pružanja zdravstvene zaštite.

III 1.1. Struktura pacijenata

Broj liječenih pacijenata u proteklom periodu sa komparativnim uvidom predstavljen je u sljedećoj tabeli.

Godina	2020	2021
Broj pacij.	52	71

Godina	2020	2021
Pacijenti Ze-Do Kanton	26 (50%)	39 (54,92%)
Vankantonalni pacijenti	25 (48,8)	28 (39,43%)
Sudski pacijenti (Ze-Do)	1 (1,1%)	4 (5,63%)
Ukupno	52	71

Poboljšanom organizacijom rada i maksimalnim korištenjem raspoloživih resursa došlo je do povećanja broja tretiranih pacijenata za cca 20% uz očuvanje cost-benefit odnosa tj. nije došlo do bitnijeg povećanja troškova tretmana. Uprkos pandemijskom okruženju, očuvana je saradnja sa SBK odakle se javio i najveći broj vankantonalnih pacijenata.

Općina/Godina	2020	2021
Zenica	12 (23,07%)	2 (2,81%)
Tešanj	2 (3,84%)	14 (19,71%)
Bugojno	5 (9,61%)	5 (7,04%)
Visoko	2 (3,84%)	6 (8,45%)
Kakanj	1 (1,92%)	5 (7,04%)
Breza	1 (1,92%)	1 (1,40%)
Maglaj	4 (7,69%)	10 (14,08%)
Vitez	4 (7,69%)	4 (5,63%)
Travnik	6 (11,53%)	6 (8,45%)
Donji Vakuf	1 (1,92%)	2 (2,81%)
Zavidovići	2 (3,84%)	2 (2,81%)
Odžak	1 (1,92%)	1 (1,40%)
Busovača	0 (0%)	1 (1,40%)
Žepče	3 (5,76%)	1 (1,40%)
Novi Travnik	5 (9,67%)	4 (5,63%)
Jajce	2 (3,84%)	1 (1,40%)
UKUPNO	51 (100%)	71 (100%)

Godina	2020	2021
Muški	49 (94,23%)	67 (94,36%)
Ženski	3 (5,77%)	4 (5,64%)

Održana je korelacija između procenta stacionarno tretiranih ovisnika i procenta ovisnika koje se tretiraju ambulantno što je u skladu sa svjetskim standardima (10% ovisnika od ukupnog broja).

Godina	2020	2021
Prosječna starost	40,5 godina	39,87%

U 2021. godini nastavljen je trend rasta prosječne starosti pacijenata te je uprkos relativno velikom broju tretiranih alkoholičara došlo do blagog smanjenja stope starosti tretiranih pacijenata.

Godina	2020	2021
HCV pozitivni	0	3 (4,2%)
HBV pozitivni	0	1 (1,5%)
HIV pozitivni	0	0

U 2021. godini nastavljen je trend niskog broja pacijenata sa HCV infekcijom u populaciji ovisnika što je ubjedljivo najniža stopa infekcije u bliskom i daljem geografskom okruženju. Veoma je ohrabrujuće sa epidemiologijskog i javnozdravstvenog aspekta da i dalje nemamo ovisnika zaraženih virusom HIV-a. Ovi podaci dodatno dobijaju na značaju u pandemijskom javnozdravstvenom okruženju.

Godina	2020	2021
Broj intravenskih ovisnika	4(7,69%)	8(11,26%)

Zabilježen je rast broja tretiranih intravenskih ovisnika. Dijelom na to ima i utjecaj povećanje broja pacijenata kao i izmjene u strukturi patologije kao i pandemijsko socijalno okruženje koje se odrazilo na povećanje iv recidiva kod pacijenata koji se nalaze u programu liječenja.

Godina	2020	2021
Minimalno bolničkih dana	4	1
Maksimalno bolničkih dana	51	88
Prosječno bolničkih dana	29	27,74

Uprkos povećanom broju ovisnika sa dvojnou psihijatrijskom dijagnozom, te alkoholičara sa oštećenjima somatskog i duševnog zdravlja poboljšanjem kvalitete tretmana nije došlo do bitnijeg prolongiranja dužine tretmana na odjeljenju nego je taj period blago i skraćen što prati slične trendove u sličnim institucijama u bližem geografskom okruženju.

Godina	2020	2021
Min doza MT na prijemu	20 mg	30mg
Max. doza MT na prijemu	120 mg	120mg
Prosječna doza MT	55,5 mg	56,05mg

Godina	2020	2021
Uključeni na Suboxone	2	1

S obzirom na promjenu kriterija za uključivanje u terapiju suboxonom, ista se rutinski provodi u ambulantno polikliničkim uslovima, te se zbog toga pacijenti najčešće ne hospitaliziraju.

Godina	2020	2021
Uključeni na Disulfiram Depo preparat	0	11
Uključen Aripiprazol	0	4

Identična je situacija sa averzivnom terapijom disulfiramom koja se također provodi u ambulantnim uvjetima pa se pacijenti iz tog razloga rijetko hospitaliziraju. U 2021. godini su uvedeni i novi modaliteti tretmana kroničnih alkoholičara aripiprazolom i topiramatom za tretman osnovnog oboljenja i održavanje farmakološki potpomognute remisije

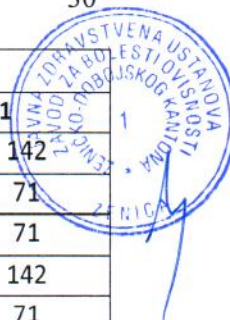
Godina	2020	2021
Trajanje detoksifikacije/dana	22,73	13,87 dana

Prosječno trajanje detoksifikacionog procesa u toku 2021. godine je skraćeno uprkos većem broju pacijenata koji su imali kompliciranu kliničku sliku ovisnosti ili dvojni psihijatrijsku dijagnozu. Trajanje tretmana i dalje je nešto kraće od prosječnog (14 dana) u zemljama bližeg geografskog okruženja i nije imalo reperskusija na kvalitetu i troškove medicinskog tretmana.

Godina	2020		2021	
	Prvi	Kontrolni	Prvi	Kontrolni
Opće-medicinski pregledi	58	260	71	355
Psihijatrijski pregledi	58	260	71	355
Neurološki pregledi	52	260	71	355
UKUPNO PREGLEDA	168	780	213	1065

Tabela broj 40. Socio i psihodijagnostika na prijemu 2020/2021. godina

Godina	2020	2021
Psihodijagnostička testiranja ukupno	104	142
MMPI	52	71
PIE	52	71
Sociodijagnostička testiranja ukupno	104	142
Socijalna anamneza	52	71
Pompidou upitnik	52	71
Ukupno	208	284

Tabela broj 41. Psihoterapijske usluge na Detoksu 2020/2021. godine

Godina	2020	2021
Sastanak terapijske zajednice	40	50
Klinički intervju	52	65
Jutarnji raport	106	132
Grupna psihoterapija	54	67
Procjena intelektualnih sposobnosti	18	22
Eksploracija ličnosti-procjena structure ličnosti	52	65
Ispitivanje pojedinih psihičkih funkcija	39	48
Psihološko savjetovanje porodice	0 (epidem.razlozi)	0 (epidem.razlozi)
Davanje psihološke analize i nalaza	55	68
Psihološko savjetovanje i individualna psihoterapija	115	143
Praćenje psihoterapijskog efekta	7	8
Ukupno	538	668

Tabela broj 42. Socioterapijske usluge na Detoksu 2020/2021. godine

Godina	2020	2021
Socioterapija individualna	248	310
Socioterapija grupna	52	52
Edukativna grupa	52	52
Sociopedagoška grupa	52	52
UKUPNO	404	466

Tabela broj 43. Struktura grupne terapije 2020/2021. godine

Godina	2020	2021
Edukativne grupe med.tehničara	89	111
Suportivne grupe med.tehničara	88	110
Posjete iz terapijskih zajednica	16(epidem.razlozi)	0 (epidem.razlozi)
Muzikoterapija	65	81
Radna terapija	54	67
Art terapija	55	68
Ostali vidovi okupacione terapije	71	88
UKUPNO	438	525

Tabela broj 44. Vidovi okupacione terapije na Detoksu 2020/2021. godine

Godina	2020.	2021.
Muzikoterapija	65	81
Radna terapija	54	67
Art terapija	55	68
Ostali vidovi okupacione terapije	71	88
UKUPNO	245	324

Tabela broj 45. Struktura patologije na Detoksu 2020/2021. godine

Godina	2020.	2021.
Ovisnost o opijatima F11.2	22 (42,30%)	30 (42,25%)
Ovisnost o sedativima F13.2	3 (5,76%)	3 (4,22%)
Ovisnost o analgeticima F19.2	5 (9,61%)	9 (12,67%)
Alkoholizam F10.2	22 (42,30%)	26 (36,61%)
Ovisnost o kanabinoidima F12.2	0	0
Ovisnost o stimulansima F15.2	0	3(4,22%)
Ukupno	52 (100%)	71 (100%)

Nastavljen je trend daljeg smanjivanja broja tretiranih ovisnika o opijatima u korist povećanog broja tretiranih ovisnika o alkoholu te tzv. novim psihoaktivnim supstancama što prati tendence u ambulantno polikliničkom dijelu ustanove te promjene adiktološke patologije u bližem i daljem socijalnom okruženju.

Tabela broj 46. Broj bo dana

Godina	2020	2021
Ukupno	1515	1970

Zbog ranije navedenih razloga i optimizacije tretmana došlo je do povećanja broja b/o dana.

Tabela broj 47. Iskorištenost posteljnog fonda 2020/2021.

Godina	2020	2021
Ukupno	41,15%	89,95%

Tabela broj 48. Otpusti sa Detoksa prema načinu odlaska 2020/2021. god.

Godina	2020	2021
Regularan otpust	44 (84,61%)	56 (78,87%)
Samovoljni prekid tretmana	8 (15,39%)	15 (21,13%)
Prekid tretmana zbog kršenja terapijskog ugovora	0	0

U 2021. godini je postignut procenat uspješnost oko 80% na Odjeljenju za stacionarni tretman- Detoks što se objektivno nije očekivalo obzirom da se tretirao veći broj pacijenata sa dvojnog psihijatrijskom dijagnozom i kompleksnom patologijom kao i veći broj pacijenata koji su tretirani zbog alkoholizma i tzv. novih pat što je bilo povezano sa većim brojem

intoksikacija i drugih komplikacija somatske i psihijatrijske prirode. Struktura psihijatrijskog komrbiditeta ukazuje na porast ukupnog broja tretiranih pacijenata sa dvojnim psihijatrijskom dijagnozom s time da u tome dominiraju poremećaji ličnosti F 60-F69 iako je sve veći broj pacijenata sa poremećajima afekta (F30-39) stresom izazvanih poremećaja (F40-49) uključujući tu i PTSD te psihotične poremećaje (F20-29).

Također je povećan broj tretiranih komplikacija alkoholne ovisnosti i ovisnosti o psihoaktivnim tvarima kao što su npr. krize svijesti, bolesti jetre, psihotična i delirantna stanja, intoksikacije sa ili bez delirantnog sindroma i sl. Ovi rezultati su postignuti u krajnje nepovoljnim epidemiološkim uslovima.

IV SLUŽBA ZA PSIHOSOCIJALNI TRETMAN

IV 1. ODJELJENJE ZA PREVENCIJU I SAVJETOVANJE

U okviru strategije primarne prevencije Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje, aktivnosti su planirane i realiziraju se kroz programe u dvije razine, i to kroz programe i projekte prevencije i istraživačke programe. U Strategiji Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje, a kroz program primarne prevencije cilj je uključiti što veći broj adolescenata i mladih sa ciljem sprječavanja upotrebe "prve droge". Pravilan odgoj, afirmacija znanja su najzreliji oblici prevencije narkomanije i svih oblika ovisnosti. Stalnom provedbom organiziranih primarno-preventivnih odgojno-obrazovnih programa moguće je veliki dio još zdrave populacije djece i mladih zaštititi i odvratiti od započinjanja uzimanja sredstava ovisnosti. Najgori stav omladine kao populacije kada i započinju prvi koraci oko uzimanja psihoaktivnih sredstava, jeste da je „droga bezopasna“. Gdje god se nalazila djeca i mladi, neko mora biti odgovoran kako za njihovu izloženost ponudi droge, isto tako i javno zdravstveni sistem mora prepoznati svoje mjesto i ulogu upravo tamo gdje mladi žive i provode svoje vrijeme (od porodice, škole do ulice), moraju imati razrađenu strategiju suočavanja sa problemom ovisnosti te svojim programima učiniti smanjenje potražnje psihoaktivnih sredstava ili drugim sredstvima nehemijskih ovisnosti. U tom kontekstu i Zavod za bolesti ovisnosti prepoznaje svoju ulogu i definira strategiju.

Cilj aktivnosti Zavoda u oblasti primarne prevencije je spriječiti ili smanjiti potrebu za uzimanjem droga, dok smanjenje dostupnosti rade organi MUP-a, sudovi itd. Preventivni programi Zavoda su usmjereni prema sljedećim ciljanim sredinama: kanton i općine, sistem obrazovanja, sistem sportskih udruženja, sistem vjerskih zajednica, studenti i opća populacija. Vrste programa su: opća edukacija, edukacija edukatora, razvoj zdravih životnih stilova mladih, poticanje sportskih aktivnosti i omasovljavanje sporta, izrade edukativnih resursa (dokumentarni filmovi, brošure, itd.), izdavačka djelatnost, kampanje, web-informisanje, medijske aktivnosti, naučna djelatnost, preventivna politika, savjetovalište i antidroga telefon.

Cilj Odjeljenja je dostaviti edukativnu informaciju tako da bude dostupna većini stanovnika kantona. Najveći dio aktivnosti Odjeljenja vezan je za školski sistem. Zbog efekata pandemije niz aktivnosti je u reduciranom kapacitetu, a sve u skladu sa higijensko-epidemiološkim mjerama.

IV 1. 2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina

Obzirom da je preventivne aktivnosti među učenicima najefikasnije provoditi u saradnji sa školama, neophodna je saradnja sa Ministarstvom za obrazovanje, Pedagoškim zavodom, njihovo odobrenje kao i uspostavljanje saradnje sa školskim menadžmentom da ove aktivnosti budu usklađene sa nastavnim programima i da ne remete redovni rad u školama. Program edukacije je kontinuiran i provodi se od 2006. godina. U izvještajnom periodu kroz projekat „*Prevencija bolesti ovisnosti kod učenika uzrasne populacije od 13 – 18 godina*“ aktivnosti su, obzirom na novi val pandemije, reducirane ali ipak održavane online putem Zoom aplikacije ali i u školama pridržavajući se svih epidemioloških mjera. Edukacije u prvoj polovini godine (školska 2020/2021. godina) su održavane u skladu s odobrenjima škola obzirom da su, po odluci Pedagoškog zavoda, vannastavne aktivnosti ograničene ili potpuno ukinute, te Zavod za bolesti ovisnosti ZDK nije dobio odobrenje od Pedagoškog zavoda za implementaciju ovog projekta u punom kapacitetu kao prethodnih godina. Ipak, sa poboljšanjem epidemiološke situacije Zavod je dobio odobrenje Ministarstva za obrazovanje

za realizaciju ovog projekat u školskoj 2021/2022. godini. U saradnji sa školama u izvještajnom periodu je realizovano 8 radionica za učenike 13-18. godina i to u: Mješovita srednja škola Zenica, Gimnazija "Muhsin Rizvić" Breza, Gimnazija "Edhem Mulabdić" Maglaj, dvije radionice, Srednja mješovita škola Žepče, Mješovita srednja škola Maglaj, Srednja tehnička škola Zavidovići, Osnovna škola Žepče. Sa Vijećem učenika održana je 41 edukacija. Napomena: 23 edukacije rađene su online, dok je 26 edukacija rađeno u školama sa učenicima, uz poštivanje svih higijensko- epidemioloških mjera.

Vrsta usluge	2020	2021
Broj radionica	14	49
Ukupno učesnika	406	1421
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	406	1421

IV 1.3. Edukacija Vijeća učenika – vršnjačka edukacija

Projekat "Edukacija mladih edukatora" realizovan je tokom prvih šest mjeseci u Mješovitoj srednjoj školi Zenica, a u drugoj polovini godine u Osnovnoj školi "Vladimir Nazor". U ovu edukaciju bilo je uključeno 20 učenika članova Vijeća učenika Mješovite srednje škole Zenica i 16 učenika ispred Osnovne škole „Vladimir Nazor“.

Osnovna ideja projekta je da će članovi Vijeća nakon provedene edukacije istu replicirati u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Ovim projektima je broj indirektno educiranih učenika oko 36 školskih odjeljenja (do ukupnog broja indirektno educiranih učenika može se doći tako da se broj odjeljenja pomnoži sa prosječnim brojem učenika u razredu: $36 \times 25 = 900$). Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Svim učesnicima koji su prošli program ovog projekta, uručeni su certifikati od strane Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK.

Tim Odjeljenja prevencije Zavoda izradio je projekat kojim su jasno definisane aktivnosti na koje se odnosi edukacija mladih edukatora. Projekat je usmjeren na saradnju JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona i Mješovite srednje škole Zenica kao i Osnovne škole „Vladimir Nazor“, a prilagođen je epidemiološkim uslovima izazvanim pandemijom. Projekat su potpisali direktori Ustanova.

Za potrebe projekta Mješovite srednje škole Zenica konstruisan je upitnik za ispitivanje korištenja društvenih mreža, interneta, video i online igrice kao i stavova učenika o istim. Za potrebe projekta Osnovne škole „Vladimir Nazor“ konstruisan je upitnik o upotrebi duhana, alkohola i marihuane, interneta kako kod učenika, tako i kod njihovih prijatelja.

Isti upitnici ponovljeni su nakon svih sprovedenih edukacija, kako bismo dobili podatke da li su učenici svjesni problema i da li su se određena ponašanja i stavovi o problemu upotrebe društvenih mreža, interneta, online i video igrice promijenili. Odnosno, da li uočavaju koliko vremena provode za kompjuterima i mobitelima, a da toga možda nisu ni svjesni i da nisu svjesni posljedica prekomjerne upotrebe novih tehnologija. A kada je riječ o Osnovnoj školi „Vladimir Nazor“ da li su se stavovi o upotrebi duhana, alkohola, marihuane i interneta promijenili, te da li su se ti stavovi promijenili i u odnosu na njihove prijatelje.

Od strane stručnih lica Odjeljenja prevencije izvršena je edukacija učenika edukatora, odnosno Vijeća učenika Mješovite srednje škole Zenica i Vijeća učenika Osnovne škole „Vladimir Nazor“. Edukacija se odnosila na dvije radionice u trajanju od jednog sata, na kojoj su učenici bili edukovani od strane stručnih lica Zavoda o opasnostima prekomjerne upotrebe društvenih mreža, interneta, online i video igrice, a kada je riječ o Osnovnoj školi

„Vladimir Nazor“ o štetnostima upotrebe duhana, alkohola, marihuane i interneta. Učenici su upoznati i o samome radu JZU Zavodu za bolesti ovisnosti, sa službama Zavoda. Edukacija se odnosila i na pripremu radionice od strane učenika edukatora a koju su prezentovali članovima Odjeljenja za prevenciju Zavoda da bi se utvrdilo da li su izvršene dovoljne pripreme i da li su učenici spremni prezentovati iskustva i znanja svojim vršnjacima na nivou škole. Vrijeme predviđeno za ovu radionicu je jedan sat. Sve radionice i edukacije Mješovite srednje škole Zenica rađene su online, dok su radionice u Osnovnoj školi „Vladimir Nazor“ rađene izravno sa učenicima u školi, uz poštivanje svih higijensko- epidemioških mjera.

Nakon završetka svih edukacija učenici su ponovo ispunjavali upitnik, sa istim pitanjima sa početka projekta. Odgovori učenika uneseni su u statistički program SPSS i obrađeni. Isti će biti objavljeni u narednom broju Biltena Zavoda. Rezultati ankete i projekta prezentovani su Vijeću roditelja Mješovite srednje škole u Zenici. Ova edukacija pokazala se jako korisna za roditelje.

Po završetku edukacije mladih edukatora, edukatorima su uručeni certifikati o položenoj edukaciji.

Osim ova dva projekta koja su rađena sa Vijećem učenika održane se i radionice sa Vijećem učenika u pet škola na području ZDK: Mješovita srednja škola Breza, Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Breza, Mješovita srednja škola Visoko, Gimnazija Visoko i Srednja mješovita škola Mladost Zenica.

Napomena: Dvadeset edukacija rađeno je online, dok je 21 edukacija rađena direktno sa učenicima u školama uz poštivanje higijensko-epidemioloških mjera.

Tabela broj 50. Pregled realizovanih radionica sa Vijećem učenika u 2020/2021. godini		
Vrsta usluge	2020	2021
Broj radionica	4	41
Ukupno učesnika	120	1025
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	120	1025

IV 1.4. Edukacija Vijeća roditelja

U skladu sa preventivnom politikom Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK, veliki značaj se pridaje i radu s roditeljima. Cilj ovakvih edukacija jeste pravilno educiranje roditelja o opasnosti psihoaktivnih supstanci, te davanje informacija o tome kako njihova djeca gledaju na problematiku koju kroz edukacije obrađujemo. Ovom saradnjom omogućavamo roditeljima da, uz našu podršku, riješe eventualne postojeće nedoumice ili pitanja kako da se, kao roditelji, nose sa izazovima kojima su njihova djeca u današnjem vremenu izložena. U izvještajnom periodu, edukacija Vijeća roditelja obavljena je u Mješovitoj srednjoj školi Zenica i Osnovnoj školi „Vladimir Nazor“, te je istima prisustvovalo **40 roditelja**.

IV 1.5. Kontinuirana edukacija učenika u Zavodu

Reduciran je broj učenika koji su u izvještajnom periodu posjetili Zavod zbog pisanja seminarskih radova ili projekata u školi. Međutim, održano je kontinuirano savjetovanje učenika putem online aplikacija, te data podrška u vidu smjernica i potrebnih materijala za izradu seminarskih radova. Bile su 23 suradnje u online formi, a direktno sa učenicima osnovnih, srednjih škola i studentima 30. Dakle, ukupno su bile **53 saradnje sa učenicima**.

IV 1.6. Edukacija izviđača

U sklopu preventivnih aktivnosti koje provodi Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona planirana je realizacija projekta Radionica s učesnicima Ljetnog kampa Saveza izviđača grada Zenica na Boračkom jezeru. Cilj ovog projekta jeste pravilna informisanost mladih o štetnostima psihoaktivnih supstanci i rizičnih oblika ponašanja koji sa sobom kao rezultat donose ovisnosti, kako hemijske tako i nehemijske, te osvještavanje važnosti prevencije ovisnosti i jačanje osobnih kapaciteta mladih kako bi što lakše se izborili sa svim opasnostima i porocima koji su sve prisutniji u zajednici. Također, ovim projektom se nastoje mladi ohrabriti da naučeno tokom ovog projekta prenesu i široj zajednici kako bi prevencija ovisnosti svoj put pronašla do što većeg broja mladih. Projekat je realizovan u 5 smjena Ljetnog kampa. Radionice su trajale 45 minuta, a vodio ih je stručni tim Zavoda. Tokom radionica razgovarano je s učesnicima o ciljanoj tematici, razmjeni stavova i interaktivno učešće svih prisutnih, te su podjeljeni promotivni i edukativnih materijali. Projekat je realizovan u sedmom i osmom mjesecu 2021. godine. Ovim projektom edukovano je oko **300 izviđača**.

IV 1.7. Projekat "Imam stav"- Edukacija članova centra za mlade Input

U sklopu preventivnih aktivnosti koje provodi odjeljenje za prevenciju i savjetovanje realizovan je projekat pod nazivom "Imam stav!" Projekat je realizovan u saradnji sa Centrom za mlade INPUT. U okviru ovog projekta kroz dvije radionice edukovano je **40 mladih** volontera Centra INPUT. Cilj projekta je da mladi volonteri iz Centra za mlade stečena iskustva i dobijene informacije prenesu dalje u društvenu zajednicu, u ustanove i udruženja u kojima obavljaju svoj volonterski rad, a jedna od njih je i Dom i porodica Zenica.

IV 1.8. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta

a) Facebook stranica: <https://www.facebook.com/Zavodzaovisnosti/>

Cilj je da pomoću elektronskih medija i novog načina komuniciranja lakše i brže dopremo do mlađe populacije i ponudimo preventivne programe. Na profilu i stranici su ponuđeni obimni pisani materijali Zavoda. Sedmično je u prosjeku bilo oko 1890 doseg a što predstavlja značajan porast u odnosu na statistiku iz prethodnog perioda. Putem ove stranice posjetioci postavljaju pitanja koje administratori usmjeravaju ka određenom profilu stručnjaka, a potom se odgovor dostavlja posjetiocu. Posjetiocu su većinom iz Bosne i Hercegovine, ali i iz SAD, Srbije, Makedonije, Hrvatske, Švicarske, Njemačke, Crne Gore, Austrije, Italije, Turske, Slovenije, Kuvajta, Palestine, Australije, Afganistana, Češke Republike, Kosova, itd. Tokom pandemije na stranicu su se svakodnevno postavljali edukativni članci, a posjetiocima naše facebook stranice ponuđena je i savjetodavna pomoć. Na našu facebook i web stranicu redovno se objavljuju sve aktivnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, te blagovremeno obavještava stanovništvo o svim aktivnostima koje slijede. U više navrata objavljujvana je informacija da populacija iz zajednice može da se javi u messenger ukoliko treba neku informaciju ili pomoć. Ovakvih javljanja bilo je oko 30 u 2021. godini. Obzirom na povećan broj objava na web i facebook stranici, povećan je i broj pratilaca, posjetioca i reakcija na objave.

b) Youtube kanal: <https://www.youtube.com/user/zedoovisnost>

Obzirom da Zavod usmjerava značajne aktivnosti i na izradu video materijala otvoren je kanal na stranici youtube na kojem se mogu naći i pregledati ti materijali. Kanal je povezan sa web stranicom. Kanal se kontinuirano osvježava novim video materijalima koji su produkt stručnih lica Zavoda.

c) Wikipedia:

http://bs.wikipedia.org/wiki/Zavod_za_bolesti_ovisnosti_Zeni%C4%8Dko-dobojskog_kantona Kako bi usluge i aktivnosti Zavoda bile dodatno prepoznate i tako povećali svijest većeg broja osoba o važnosti rane prevencije Zavod je postavio informaciju i na popularnoj elektronskoj enciklopediji Wikipedija.

d) Googlemaps

I ova aktivnost je pokrenuta kako bi Zavod bio dodatno vidljiv i dostupan u pravcu rane prevencije. Zavod se može locirati preko ove internet usluge što olakšava dostupnost informacija koje su potrebne našim korisnicima i saradnicima.

IV 1.9. Učešće u radu Evropskog monitoring centra za droge i ovisnosti od droga (EMCDDA)

U martu mjesecu, Zavodu je upućen poziv za učešće u online meetingu o rasprostranjenosti i obrascima upotrebe droga u organizaciji Evropskog centra za praćenje droga i ovisnosti. Stručno lice Zavoda je učestvovalo u ovom meetingu, te aktivno učestvovao u dvodnevним radionicama.

IV 1.10. Edukacija Treatnet family za stručnjake iz oblasti psihoterapijskog rada za tretman adolescenata sa poremećajima uzrokovanim upotrebom droga i drugih supstanci u organizaciji UNODC

U periodu od 17.5. do 24.5.2021. godine, Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC), a pod pokroviteljstvom Vlade Italije organizovao je trening pod nazivom Treatnet family. Ova vrsta treninga namijenjena je profesionalcima iz oblasti psihotretmana i savjetovanja. Zasnovana je na elementima porodične terapije, te je fokus stavljen na tretman adolescenata s poremećajima uzrokovanim upotrebom droga i drugih supstanci. U okviru ove edukacije, veliki značaj je stavljen na unapređenje primarne prevencije, te strategije kako da ona postane što efikasnija.

Cilj edukacije bio je osnaživanje profesionalaca koji su u direktnom kontaktu s populacijom adolescenata, te učenje novih vještina i jačanje postojećih kako bi što adekvatnije bile primijenjene u radu s ovom populacijom. U samom treningu je učestvovalo 40 učesnika iz 6 zemalja (BiH, Srbija, Crna Gora, Albanija, Sjeverna Makedonija i Italija).

Stručna osoba uposlana u Zavodu je prisustvovala ovoj sedmodnevnoj online edukaciji, te je uzimala aktivno učešće u radionicama gdje je bila i predstavnik svih članova iz Bosne i Hercegovine.

IV 1.11. Interne edukacije uposlenika

U 2021. godini organizovane su dvije interne edukacije uposlenika Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko dobojskog kantona. Prva edukacija održana je na Jahorini u periodu od

18.06.-19.06.2021. na temu ovisnosti o duhanu, bihevioralnih ovisnosti i ambulantni tretman ovisnika.

Druga edukacija održana je u Mostaru u periodu od 29.10.- 30.10.2021. godine na temu "Prevenција, tretman i rehabilitacija bolesti ovisnosti."

IV 1.12. Edukacija studenata

Edukacija studenata predstavlja važan segment aktivnosti Zavoda. Studenti su dodatno educirani iz segmenta tretmana ovisnika, obzirom da i studenti trenutno slušaju predavanja iz istoimenog predmeta. Predavanju je prisustvovalo **40 studenata**. Također, provedena je i edukacija studenata Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici. Održane su 4 radionice.

IV 1.13. Edukacija mladih sportista

U izvještajnom periodu, ostvarena je saradnja sa Karate klubom „Perfekt“. U okviru ove saradnje, svim članovima ovog kluba održana je edukacija o štetnostima psihoktivnih supstanci sa fokusom na štetnosti nargile. Podijeljeni su edukativni materijali i brošure. Ovoj edukaciji je prisustvovalo ukupno **50 članova kluba**. Ova aktivnost je medijski popraćena od strane portala Zenicablog.

IV 1.14. Izrada kratkih edukativnih videa

Obzirom na epidemiološku situaciju koja je bila nepovoljna u prvoj polovini 2021. godine, te su preventivne aktivnosti u zajednici bile ograničene, Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje snimilo je 6 edukativnih videa na temu alkoholizma i ovisnosti o nikotinu. Videa su koncipirana na način da stručna lica Zavoda daju što konkretnije informacije o štetnosti ovih supstanci. Ova videa su, uz dogovor sa Zavodom, objavljeni i u elektronskim medijima što je omogućilo veliku dostupnost istih široj zajednici. Ova aktivnost će biti nastavljena i u narednom periodu gdje će biti obrađivane sve relevantne teme.

IV 1.15. Promotivne i izdavačke aktivnosti

Časopis Bilten

Pripremljena su, dizajnirana i štampana dva nova broj glasila Bilten, broj 27. i broj 28. Bilten broj 27. ja pisan na 40 stranica, a Bilten broj 28. na 46 stranica. Ovo je 16. godina kako časopis izlazi. Bilten ima i svoj ISSN broj. Distribuira se u različite institucije, a dostupan je i u elektronskoj formi. Također, obavezni primjerci se dostavljaju Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BiH. Štampa se u tiražu od 300 komada. Bilten broj 27. je dostavljen svim relevantnim institucijama širom Ze-do kantona. Od ovog broja, Bilten je koncipiran po preciznim uputama pisanja stručnih radova što mu dodatno povećava kredibilnost i otvara mogućnost većeg broja stručnjaka iz drugih institucija koji će svoje radove objavljivati u njemu. Bilten broj 28. biti će dostavljen svim relevantnim ustanovama u januaru mjesecu 2022. godine.

Afiše: U izvještajnom periodu, štampane su 4 nove afiše (Alkohol, Bihevionalne ovisnosti, Ovisnost o internetu i Kocka). Pisane su kao informativno-edukativno štivo, te su štampane u 1000 primjeraka. Doštampane su i sve već postojeće afiše u istom broju primjeraka.

Ukrštenica: U izvještajnom periodu, štampano je drugo, revidirano izdanje Ukrštenice koju su osmislili učenici osnovnih i srednjih škola s područja Ze-do kantona.

Edukativni kviz: U okviru obilježavanja svih značajnih datuma u prevenciji ovisnosti, osmišljen je kviz za svaku ovisnost, te isti postavljen na web i facebook stranicu Zavoda. Cilj ovog kviza jeste educiranje stanovništva i osvještavanje koliko toga znamo ili ne o bolestima ovisnosti što dodatno pojedinca usmjerava na dublje razmišljanje o ovim temama i tačno informisanje.

Promotivni stalci: U cilju što lakše dostupnosti edukativnog materijala široj zajednici, Zavod za bolesti ovisnosti ZDK je ovaj vid promocije prevencije ovisnosti rasporedio širom Ze-do kantona i to na sljedećim lokacijama:

1. Medicinska škola Zenica
2. Tehnička škola Zenica
3. Osnovna škola „Meša Selimović“ Zenica
4. TC Džananović Zenica
5. Tehnička škola Visoko
6. Centar za mentalno zdravlje Visoko
7. Centar za mentalno zdravlje Kakanj
8. Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Kakanj
9. Gimnazija „Edhem Mulabdić“ Maglaj
10. Srednja mješovita škola Žepče
11. Centar za mentalno zdravlje Tešanj

Svi ovi stalci se redovno dopunjavaju promotivnim i edukativnim materijalima čiji je izdavač Zavod za bolesti ovisnosti ZDK. Promotivni stalak uklonjen je samo u TC Džananović Zenica.

IV 1.16. Istraživanja

1.16.1. Istraživanje u okviru projekta „Edukacija mladih edukatora“ JU Mješovite srednje škole u Zenici

U okviru ovog projekta izrađen je kratki upitnik o upotrebi interneta, društvenih mreža, online i video igrice među učenicima Mješovite srednje škole Zenica. Upitnik je ponovljen nakon održanih edukacija, cilj je bio uvidjeti koliko su vršnjačke edukacije korisne među mladima, ali i koliko je ovaj problem i prekomjerna upotreba zastupljena među učenicima. Podaci su obrađeni u statističkom paketu SPSS, a istraživanjem je obuhvaćeno 240 učenika.

Prema rezultatima istraživanja edukacija mladih edukatora uz pomoć stručnih lica Zavoda pokazala se korisna. Prema dobijenim rezultatima nakon edukacija smanjio se procenat učenika koji na internetu i društvenim mrežama provodi 4 do 6 sati, a što se smatra jednim od parametara ovisnosti o internetu. Smanjio se procenata učenika koji na online i video igrama provode preko šest sati, dok se sa druge strane povećao procenat učenika koji na online i video igrama provode do dva sata. Povećao se procenta učenika koji su svjesni koliko vremena provode na internetu, društvenim mrežama, online i video igricama. Također, smanjio se procenat učenika koji su se izjasnili da se nerviraju kada ih neko prekida dok su na internetu. Što se tiče sna, smanjio se procenat učenika koji se izjasnio da zbog korištenja interneta manje spava. Prilikom edukacije dobili smo informacije da mladi sve više

u toku dana spavaju dok su u večernjim satima na internetu ili igricama. Nakon edukacija manji je procenat učenika koji su se izjasnili da se njima bliski ljudi žale zbog količine vremena koje provode na internetu. Procentualno je više učenika koji su se izjasnili da njihovi roditelji znaju kako oni vrijeme provode na internetu, tj. šta rade ili pregledavaju. Takođe, na edukacijama smo govorili i o vremenu koje je bitno da provedemo sa porodicom, kao i o važnosti komunikacije unutar porodice. Ponovljenim anketiranjem dobili smo podatak da je procentualno više roditelja koji sa djecom razgovaraju na temu interneta. Podatke koje smo dobili ovim anketiranjima podijelili smo i sa Vijećem roditelja JU Mješovite srednje škole u Zenici.

1.16.2 Istraživanje u okviru projekta „ Edukacija mladih edukatora OŠ Vladimir Nazor Zenica“

U okviru ovog projekta izrađen je kratki upitnik o upotrebi duhana, alkohola, marihuane i interneta među učenicima OŠ Vladimir Nazor Zenica i njihovim vršnjacima. Upitnik je ponovljen nakon održanih edukacija, cilj je bio uvidjeti koliko su vršnjačke edukacije korisne među mladima, ali i koliko je ovaj problem i prekomjerna upotreba zastupljena među učenicima.

Podaci su obrađeni u statističkom paketu SPSS, a istraživanjem je obuhvaćeno 127 učenika. Istraživanjem smo dobili podatak da je smanjen broj učenika koji su konzumirali cigarete i alkohol. Taj broj nije znatno izražen obzirom da je projekat trajao dva mjeseca, te smatramo da bi duži vremenski period u kojem se relizuje projekat dao bolje rezultate, iako su i ovo bitni parametri za primarnu prevenciju bolesti ovisnosti. Nadalje, rezultati su interesantni jer je ovo prvi put da se ovakva vrsta edukacije, odnosno vršnjačka edukacija, realizuje u osnovnoj školi. Do sada smo vršnjačke edukacije radili u srednjim školama. Dobijeni rezultati ukazuju da je znatno smanjen broj učenika koji na internetu provode do četiri, šesti i osam sati. Među mladima je problem prekomjerne upotrebe interneta sve više prisutan, te smo samim time ovim edukacijama kod tog problema dobili najbolje rezultate. Pozitivno je da se znatno povećao broj učenika koji su prisustvovali edukaciji iz oblasti ovisnosti, kao i broj učenika koji smatraju da su ovakve edukacije značajne za učenike.

IV 1.17. Saradnja s medijima

Zavod veliku pažnju posvjećuje medijima jer predstavljaju vrstan put za prevenciju. Kontakti i saradnja sa medijima se održava u nivou proteklih godina. U tom kontekstu je ostvarena aktivna saradnja sa RTV Federacije, RTV Zenica, BHRT, NIP Naša riječ, Zenicablog i Radio Zenit. Sve aktivnosti Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje su medijski popraćene i predstavljene široj javnosti, putem navedenih medija.

IV 1.18. Kampanje

a) Svjetski dan borbe protiv alkoholizma – 01.04.

Ova aktivnost je obilježena putem 4 edukativnih videa koje su snimila stručna lica Zavoda, te isti objavljeni putem web, facebook stranice i putem elektronskih i štampanih medija. U okviru ove aktivnosti, upriličeno je gostovanje stručnog lica Zavoda u jutarnjem programu BHT1. Izrađen je i novi edukativni materijal na ovu temu (Reci „Ne“ alkoholu).

b) Svjetski dan nepušenja – 31.05.

Ova aktivnost je obilježena putem 2 edukativna videa koje su snimila stručna lica Zavoda, te su objavljeni na web i facebook stranici Zavoda, kao i u medijima. Također, u Biltenu Zavoda objavljen je stručni rad na ovu temu.

c) Kampanja povodom Međunarodnog dana borbe protiv droga- 26.06.

Tokom mjeseca juna se kontinuirano obilježava Međunarodni dan borbe protiv droga. U okviru ove kampanje, tim Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje posjetio je sve općine/gradove u Ze-do kantonu. Posjete su koncipirane kao jednodnevne, terenske aktivnosti. Tom prilikom je vršena podjela promotivnog materijala sa akcentom na primarnu prevenciju. Sve aktivnosti su bile praćene od strane medija. Centralna manifestacija je upriličena u Zenici 25.06., a punkt je postavljen na Kamberovića polju, ispred šoping centra. Posjetama općinama/gradovima Ze-do kantona ostvaren je glavni cilj, a to je razgovor sa širom populacijom, te stavljanje na raspolaganje našeg osoblja za sva pitanja i nedoumice vezane za konkretnu problematiku kojom se naša ustanova bavi.

d) Dan mentalnog zdravlja- 10.10.

Povodom obilježavanja Dana mentalnog zdravlja 10.10.2021. na facebook stranici Zavoda, direktor prim.mr.sci. Čustović dr. Amir, specijalista neuropsihijatar objavio je tekst informativnog i edukativnog karaktera, pod nazivom „Zapadamo li u Stokholmski sindrom? Mentalno zdravlje u društvu nejednakih šansi“.

e) Međunarodni mjesec borbe protiv bolesti ovisnosti 15.11.- 15.12.

Međunarodni Mjesec borbe protiv bolesti ovisnosti svake se godine u svijetu obilježava u periodu od 15. novembra do 15. decembra, s ciljem informiranja javnosti o javnozdravstvenim aspektima zloupotrebe svih sredstava ovisnosti, te iniciranja intersektorijskih intervencija za uspješno suprotstavljanje ovom značajnom javnozdravstvenom problemu savremenog života.

Povodom obilježavanja ovog mjeseca JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko- dobojskog kantona realizovao je dva projekta: konkurs za likovne i literarne radove i konkurs za kratke video uredke na temu “Biram stav za život zdrav”.

Cilj preventivnog djelovanja, izražavanje djece kroz literarne radova i kratke video uredke prikazuje sliku koliko je problem ovisnosti prisutan među učenicima. Komunikacija učenika o temi i razmjena iskustava oko pripreme radova predstavlja prevenciju ovisnosti. Određeni procenat učenika koji nije svjestan problema ovisnosti, kao i rizika od ovisnosti, među svojim vršnjacima na ovaj način postaje više informisan, te u nekom smislu i zaštićen pred izazovima ovisnosti. Što više znamo koje su posljedice ovisnosti manja je vjerovatnoća da ćemo i sami postati ovisnici.

Cilj je bio uključiti što veći broj mladih, te su se na konkurs mogli javiti svi učenici osnovnih i srednjih škola na području Zeničko-dobojskog kantona. Konkurs je bio otvoren od 18.10.2021. godine do 05.12.2021. godine.

Na konkursu je učestvovalo ukupno 67 literarnih radova, te 12 kratkih video uredaka iz 22 osnovne i srednje škola sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Četvoročlana komisija naše ustanove odabrala je tri najbolja literarna rada i tri najbolja video uredka koji su novčano nagrađeni.

IV 1.19. Saradnja sa udruženjima

Saradnja s udruženjima je nastavljena, u skladu s mogućnostima obzirom na epidemiološku situaciju, a to su:

- a) Savez izviđača Grada Zenica
- b) Karate klub Perfekt
- c) Ragbi klub Zenica
- d) UG Naša djeca i UG Input u vidu savjetodavnog rada

IV 1.20. Preventivna politika

Zavod svoje preventivne programe bazira na dokumentima:

- a) Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za period 2018.-2023.
- b) Strategija omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2018.-2022. godine, te
- c) Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK.

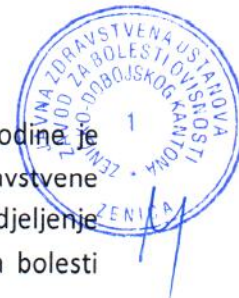
U skladu sa postojećim dokumentima kao i iskustvima Zavoda urađena je Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. U Strategiji su postavljeni ciljevi, načela i napravljen je osvrt na dosadašnje stanje rasprostranjenosti ovisnosti među mladima i općoj populaciji. Kroz Strategiju su definisane mjere univerzalne prevencije koje provodi Zavod: obim i doseg istraživačkih aktivnosti, edukacija učenika, roditelja i edukatora, rad sa općom populacijom kao i izrada preventivnih materijala. Također, postavljen je osnov za razvoj mreže za prevenciju ovisnosti na lokalnom i kantonalnom nivou.

IV 1.21. Projekat „Play Clean – Play good (Keep Rugby Clean)“

U saradnji sa ragbi klubom Čelik Zenica prošle godine je realizovan projekat „Play Clean – Play good (Keep Rugby Clean)“. Zavod je i ove godine prihvatio poziv kluba. Obzirom na povećan broj bolesti ovisnosti i proširen dijapazon oboljenja koji se smatraju ovisnosti neophodan je značajan rad na polju prevencije bolesti ovisnosti u svim dobnim skupinama. Značaj projekta se ogleda u tome što se po prvi put na ovaj način izgrađuju kapaciteti za prevenciju ovisnosti u jednom sportskom kolektivu koji se po svom načinu implementacije može kasnije primjeniti u svakom drugom sportskom kolektivu i kao takav predstavlja novinu i inovativni pristup u polju prevencije ovisnosti. Kroz značaj projekta razvili su se i ciljevi projekta koji su jačanje peer to peer edukacije putem rada na "terenu" sa ciljem izgranje jakog sportskog kolektiva a samim time i socijalne sredine u različitim ciljnim skupinama. Ciljne grupe projekta su različite i razvrstane po implementaciji projekta. Tri ciljne grupe su identifikovane: stručno i tehničko osoblje sportskog kolektiva, roditelji djece učesnika ragbi škole, djeca polaznici ragbi škole (prema kategorijama U6, U8, U10, U12, U14, U16).

IV 2. ODJELJENJE ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI

U procesu razvoja Zavoda, prepoznavajući objektivne potrebe u društvu, 2019. godine je kroz Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona osmišljeno novo Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti u sastavu Službe za psihosocijalni tretman JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti pokriva široku i rastuću oblast bihevioralnih ovisnosti koje se, za razliku od bolesti ovisnosti koje su vezane za unošenje u organizam neke supstance koja stvara ovisnost, pokazuju kroz ponašanje. Nazivaju se još ponašajne ili nehemijske ovisnosti. Medicinski dijagnostički modeli koji se u svijetu trenutno koriste, ovisnosti o ponašanju posmatraju kao potpuno novu klasu ovisnosti.

Tako je u DSM-V klasifikaciji, uključena kategorija ovisnosti o kockanju, a ovisnost o video-igrama, računarskim igrama i on-line igrama igrama je od 2018. godine od strane Svjetske zdravstvene organizacije uključena u njihovu međunarodnu klasifikaciju bolesti.

Sve ovisnosti, pa i bihevioralne, se mogu liječiti. Za svako liječenje je potrebna spoznaja o vlastitoj bolesti i motivacija za promjenom, a uz stručnu pomoć i podršku ovaj proces može biti znatno lakši.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je sa radom započelo 2020. godine, a od marta 2021. godine je kadrovski izmjenjeno.

IV 2.1. Djelokrug rada Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti

Kroz Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je koncipirano na način da se bavi:

- pripremom, realizacijom i evaluacijom programa i projekata iz primarne i sekundarne prevencije bihevioralnih ovisnosti;
- dijagnostičkim tretmanom, postavljanjem dijagnoza i uključivanjem u terapijski progra u saradnji sa Odjeljenjem za ambulantni tretman i Detoxom;
- osmišljavanjem i provođenjem istraživanja;
- informativno-obrazovnim radom, te ostalim srodnim aktivnostima.

IV 2.2. Ovisnost o kockanju

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti se u protekloj godini bavilo izradom strategije kojom je obuhvaćena aktivnost primarne prevencije, koja je realizirana kroz aktivnosti zajedno sa odjelom za prevenciju, kroz programe navedene u prikazu rada Odjela za prevenciju i savjetovanje. Poseban osvrt je ostvaren u program prevencije kroz vijeće roditelja, sportskih kolektiva i srednjoškolskog uzrasta učenika. Ozbiljnost rada je svakako proistekla iz činjenice da se procjenjuje da u Bosni i Hercegovini ima između 35 000 i 60 000 ovisnika o kockanju.

IV 2.3. Ovisnost o video-igrama, računarskim igrama i on-line igrama

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona se bavi pripremom i realizacijom programa i projekata iz primarne i sekundarne prevencije ovisnosti o video-igrama, računarskim igrama i on-line igrama svih vrsta, te naknadnom evaluacijom provedenih aktivnosti.

Tokom godine su provedena istraživanja u populaciji učenika uzrasta osnovne i srednje škole. Istraživanje je provedeno u koordinaciji sa Odjeljenjem za prevenciju, a direktne preventivne aktivnosti su sadržane u radu sa učenicima kroz radionice i on-line kontakte sa pomenutom populacijom. Rezultati istraživanja u našoj populaciji učenika su uklopivi u opšte podatke koji se pominju u literaturi, a očekivani broj formiranih ovisnika je između 1 i 9 posto od konzumenata igrice.

IV 2.4. Ovisnost o internetu

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti se bavi pripremom i realizacijom programa i projekata iz primarne i sekundarne prevencije ovisnosti o internetu, te osmišljavanjem i provođenjem istraživanja o stavovima i ponašanjima na internetu cijele populacije, a pogotovo mladih, te eventualnim razlikama u odnosu na spol i dob, zatim informativno-obrazovnim radom na ovu temu, te ostalim srodnim aktivnostima.

U protekloj godini, u uslovima pandemije, kada su djeca i mladi prinuđeni radi njihove vlastite sigurnosti, više boraviti u kućama, te još pri tome, u uslovima kada škole pređu na on-line sistem rada, roditeljima može biti veoma teško razlikovati upotrebu internet u korisne svrhe od one negativne upotrebe koja može voditi u ovisnost. Aktivnosti Odjeljenja su bile provođene kroz upravo on-line radionice, te direktnim radom sa učenicima gdje se provodila i primarna prevencija za ostale ovisnosti.

IV 2.5. Ovisnost o društvenim mrežama

Rad odjeljenja za bihevioralne ovisnosti je u koheziji sa odjeljenjem za primarnu prevenciju kroz rad u navedenim radionicama, sa ciljem stvaranja uvida, u opasnosti koje nosi ovaj vid ovisnosti, te rad na samoocjeni, sazrijevanju i formiranju zdravih sistema vrijednosti koji su osnova za zdrav životni stil.

IV 2.6. Priprema i realizacija programa i projekata prevencije bihevioralnih ovisnosti

Strategijom omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona 2018.-2022. godine, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona je obavezalo JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona da kontinuirano vrši podizanje svijesti djece, omladine, roditelja/staratelja, nastavnog osoblja i javnosti o bolestima ovisnosti koje direktno ugrožavaju mentalno zdravlje djece i mladih.

U protekloj godini fokus se stavljao na razvoj kvalitetnih vršnjačkih programa prevencije, u kojima su teme bile na bihevioralnim ovisnostima.

IV 2.7. Koordinacija rada Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti sa radom drugih Odjeljenja i Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u cjelini

U protekloj godini, koja je bila opterećena ograničenjima pandemijom korona virusa ili privremene spriječenosti za rad uposlenika Zavoda, osim radom u Odjeljenju, zaposlenici Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti su po potrebi obavljali su poslove iz svoje struke u okviru Zavoda. Povremeno se, u svrhu zamjene radio i savjetodavno-psihoterapijski rad sa pacijentima smještenim na stacionarnom Odjelu JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.

Osim obavljanja poslova iz svoje struke, zaposlenica Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti je radila i na drugim poslovima u okviru Zavoda. Tu se misli prvenstveno na obaveze proizišle iz aplikacije za reakreditaciju za AKAZ-standarde u zdravstvu. Urađene su brojne procedure, Strategije, kao i dva istraživanja među zaposlenicima. Prvo istraživanje je vezano za upotrebu cigareta, a drugo za zadovoljstvo u poslovnom okruženju.

IV 2.8. Borba protiv korupcije i saradnja sa Timom Vlade Zeničko-dobojskog kantona

JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona aktivno učestvuje u ispunjavanju svih obaveza i mjera u okviru aktuelno važećeg Akcionog plana Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju korupcije „COVID 19“ i Odluci komisije za evidentiranje svih primljenih i raspoređenih materijalnih i finansijskih sredstava-donacija dostavljenih od kantonalnog ministarstva i drugih tijela uprave i ostalih institucija Zeničko-dobojskog kantona.

IV 3. ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU

Tretman bolesti ovisnosti podrazumijeva promjenu životnog stila pacijenta, što je mnogo više od uspostavljanja apstinencije od psihoaktivnih supstanci. Promjena ranijeg životnog stila, odnosno destruktivnog i autodestruktivnog obrasca ponašanja pacijenta/pacijentkinje odvija se sistemski, organizovano i kontinuirano. Proces rehabilitacije i proces resocijalizacije predstavljaju dva značajna procesa na kojima se temelji tretman bolesti ovisnosti. Usklađivanjem ova dva procesa, pacijentima se kroz Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju pruža mogućnost prihvatanja zdrave promjene usmjerene na život bez ovisnosti.

- **Proces rehabilitacije** podrazumijeva rad na promjeni pacijentovih disfunkcionalnih obrazaca ponašanja, rad na jačanju motivacije, kao i usvajanju novih oblika ponašanja koji podržavaju apstinenciju i zdrav stil života. U rehabilitacionom procesu, pored mjera socijalne i profesionalne rehabilitacije podrazumijevaju se i druge socioterapijske metode i postupci radi ponovnog prilagođavanja i uspostavljanja novih odnosa između liječenja osobe i sredine u koju se vraća.
- **Proces resocijalizacije** je usmjeren na usklađivanje ponašanja pacijenta sa zahtjevima društva, a na koje nije moguće da pacijent odgovori u akutnoj fazi bolesti. Cilj svake resocijalizacije je uspostava trajne apstinencije, uključivanje u različite društvene procese, obnova ranijih prijateljstava i porodičnih veza, nastavak školovanja kao i pronalazak zaposlenja.

Aktivnosti Odjeljenja u izvještajnom periodu definisane su i određene Godišnjim planom rada Zavoda i Godišnjim planom rada Odjeljenja za 2021. godinu. Planom rada postavljeni su osnovni strateški ciljevi, kako slijedi:

1. Zadržati dostignuti nivo usluga zdravstvene i socijalne zaštite;
2. Zadržati ili unaprijediti intersektorsku saradnju (poseban akcenat na vankantonalne ustanove socijalne i zdravstvene zaštite);
3. Saradnja sa terapijskim zajednicama i smještaj pacijenata;
4. Zadržati postignuti dogovor oko zdravstvenog osiguranja korisnika Zavoda;
5. Adekvatno i sigurno vođenje i evidentiranje podataka (POMPIDU upitnici);
6. Unaprijediti aktivnosti na provođenju sigurnosnih i zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti;
7. Vođenje procesa akreditacije Zavoda i provođenje akreditacijskih standarda;
8. Jačanje ličnih kompetencije i vještina uposlenika kroz kontinuiranu internu i eksternu edukaciju;

U skladu sa mogućnostima i epidemiološkoj situaciji uzrokovanoj pandemijom novog koronavirusa, svi postavljeni strateški ciljevi Odjeljenja u 2021. godini su realizovani. Uz saradnju i adekvatnu kontinuiranu koordinaciju sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda usvojeni Plan za 2021. godinu je ostvaren uz zadovoljavajući pozitivan efekat u ukupnom radu Zavoda.

Prvi cilj koji se odnosi na *pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga* prema klijentu/pacijentu, provodile su se unutar izgrađenih sistema. Usluge su pružane u okviru ambulantnog i stacionarnog tretmana i aktivnostima u lokalnoj zajednici. Ukupno je osoblje Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju **tokom 2021. godine pružilo ukupno 1892 usluge**. Broj pruženih usluga je povećan za 23 usluge u odnosu na 2020. godinu, kada je pruženo ukupno 1869 usluga.

U *intersektorskoj saradnji* nastavljena je dobra saradnja sa nadležnim ustanovama zdravstvene i socijalne zaštite. Isto je rezultiralo održavanjem visokog broja pacijenata na liječenju iz drugih kantona u odnosu na prethodne godine. Rješavanje niza socijalnih problema kojima su izloženi vankantonalni pacijenti kao i pacijenti Zavoda sa područja Zeničko-dobojskog kantona u skladu sa raspoloživim mogućnostima i okolnostima može se ocijeniti dobrom i pozitivnom.

Saradnja sa terapijskim zajednicama ostvaruje se na osnovu potpisanog Ugovora Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona i trenutno dvije terapijske zajednice i to: JU Centar za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama **CROPS- Smoluća kod Tuzle** i Centar za odvikavanje od ovisnosti-**MARJANOVAC** kod Banja Luke. Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju Zavoda je iniciralo ovakvo rješenje i predstavlja pozitivan primjer daljeg tretmana. Tokom izvještajnog perioda upućeno je **ukupno 13 (trinaest) pacijenata na smještaj u terapijsku zajednicu** (CROPS Smoluća kod Tuzle- 10 pacijenata, MARJANOVAC kod Banja Luke- 3 pacijenta). Može se konstatovati da je povećan broj pacijenata upućenih na smještaj u terapijsku zajednicu u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu, kada je bilo upućeno ukupno 9 pacijenata na smještaj u terapijsku zajednicu (CROPS Smoluća kod Tuzle- 7 pacijenata; Marjanovac kod Banja Luke-2 pacijenta). Trenutno je sveukupno **pet pacijenata na rehabilitacijskom tretmanu u terapijskoj zajednici**. Uprkos epidemiološkoj situaciji može se zaključiti da je prisutna motivacija i interes za nastavak tretmana ovisnosti kroz ovaj segment -rehabilitacijski tretman u terapijskoj zajednici.

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastoji kroz svoj svakodnevni rad da pomogne pacijentima Zavoda u rješavanju *pitanja zdravstvenog osiguranja*. Posredovanje u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja odvija se preko Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. U tom smislu saradnja sa nadležnim službama za zapošljavanje u Ze-Do kantonu skoro se svakodnevno odvija, može se ocijeniti pozitivnom i primjerom kako se rješavaju praktični problemi građana i pacijenata. Isto tako, saradnja sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Ze-Do kantona je na zavidnom nivou. Svi problemi ili nejasnoće u radu riješeni su konkretno i na obostrano zadovoljstvo, a prvenstveno u interesu pacijenata. Pored navedenog, kontinuirana je saradnja i posredovanje sa drugim zavodima zdravstvenog osiguranja ili institucijama, ustanovama i službama izvan Ze-Do kantona. U cilju održavanja ovog pozitivnog trenda redovno se održavaju sastanci sa predstavnicima Službi za zapošljavanje i još uvijek se primjenjuje zajednički dogovor po kojem se potvrde za

produžavanje zdravstvenog osiguranja izdaju samo za pacijente koji se otpuštaju sa Odjeljenja za stacionarno liječenje Zavoda dok su tu mogućnost ranije imali svi pacijenti Zavoda bez obzira na hospitalni boravak.

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastavilo je *popunjavanje Pampidu obrazaca*. U izvještajnom periodu ukupno je uneseno 67 Pampidu upitnika u bazu Zavoda za javno zdravstvo FBiH. Sve prijave (POMPIDU upitnici) su uredno unesene u bazu ZZJZ FBiH bez dijela koji se odnosi na povjerljive informacije pacijenta, dok su kompletni POMPIDU upitnici sa dijelom povjerljivo arhivirani unutar Zavoda u skladu sa uputstvima.

Zavod za bolesti ovisnosti provodi *mjere obaveznog liječenja od ovisnosti* na osnovu rješenja nadležnih sudova. Tokom 2021. godine, nadležni sudovi su donijeli **šest rješenja kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja od ovisnosti**, a koje će se provoditi u Zavodu. Sve osobe su se uredno odazvale na tretman u Zavod. U 2021. godini bilo je ukupno 11 sudskih pacijenata **na tretmanu**. U skladu sa Pravilnikom o provođenju mjera obaveznog liječenja o toku tretmana sudskih pacijenata obavješteni su nadležni centri za socijalni rad i sudovi. Izricane su: **zaštitne mjere** zbog nasilja u porodici koje je vršeno kao posljedica alkoholizma (pet zaštitnih mjera) i **sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti** zbog posjedovanja i omogućavanja uživanja opojnih droga (jedna sigurnosna mjera). Od ukupnog broja, dvije mjere izrekao je Općinski sud u Visokom, dvije Općinski sud u Maglaju, jednu mjeru izrekao je sud u Kaknju i jednu mjeru Općinski sud u Zavidovićima. U odnosu na 2020. godinu konstatovan je isti broj izrečenih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti, a koje se provode u Zavodu (u 2020. godini bilo je izrečeno ukupno šest mjera obaveznog liječenja od ovisnosti). Tokom izvještajnog perioda nastavljen je proces održavanja dostignutog nivoa *kvalitete i sigurnosti* i aktivno se radilo na pripremama za reakreditaciju Zavoda. Za vrijeme epidemiološke situacije uzrokovane koronavirusom, uposlenici Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju učestvovali su u izradi niza procedura u sklopu AKAZ-a., te su uposlenici Odjeljenja bili uključeni i u aktivnosti Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje za vrijeme pandemije koronavirusa (izrada letaka, mini edukativnih kvizova, stručnih radova na temu ovisnosti i COVID-19 itd.).

U okviru edukacija, uposlenici Odjeljenja prisustvuju seminarima, kongresima i drugim vrstama *eksterne i interne edukacije* u skladu sa raspoloživim kapacitetima. Dana 18.06.-19.06.2021. godine na Jahorini uposlenici Odjeljenja su prisustvovali internoj edukaciji na temu: „Pušenje, bihevioralne ovisnosti i ambulantni tretman ovisnosti“, kao i dvodnevnoj internoj edukaciji u periodu od 29.10.-30.10.2021. godine u Mostaru pod nazivom: "Organizacija rada, uloga i značaj multidisciplinarnog rada i tretman bolesti ovisnosti". Također, uposlenici Odjeljenja su prisustvovali i godišnjem seminaru Agencije za kvalitet i sigurnost u zdravstvu u FBiH (AKAZ) pod nazivom: „Dani kvalitete u zdravstvu u FBiH 2021“ u Sarajevu.

IV 3.1 Usluge Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju

Tabelarni prikaz pruženih usluga

Vrsta usluge	2020/2021. godine	
	2020.	2021.
Individualni socioterapijski rad sa klijentom	1414	1710
Grupni socioterapijski rad sa klijentima (teren)	95	10
Grupni socioterapijski rad sa saradnicima	45	5
Grupe duhovne terapije i terapije po modelu	15	0
Pompidu upitnik	204	67
Usluge u lokalnoj zajednici	96	100
Ukupno usluga	1869	1892

Osim navedenih kvantitativnih usluga postoji kontinuirana saradnja sa drugim javnim i nevladinim ustanovama u Zeničko-dobojskom kantonu kao i ustanovama u drugim kantonima (centrima za socijalni rad, centrima za mentalno zdravlje, bolnicama, zavodima za zapošljavanje, udruženjima građana i dr.).

Usluge smještaja u terapijske zajednice

Tabela broj 52. Broj upućenih pacijenata u TZ u periodu od 2019-2021. godine				
Godina	2019.	2020.	2021.	Ukupno
Broj	16	9	13	38

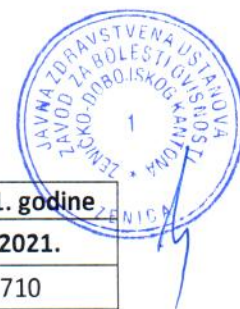
Tabela broj 53. Broj smještenih pacijenata u TZ u 2021. godini			
Terapijska zajednica	Marjanovac, Banja Luka	CROPS Smoluća	Ukupno
Broj	3	10	13

U 2021. godini bilo je upućeno 13 pacijenata u terapijske zajednice. Trenutno, u terapijskim zajednicama boravi ukupno pet pacijenata koji se finansiraju od strane Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, na osnovu potpisanog ugovora o smještaju i finansiranju. U izvještajnom periodu, osam pacijenata su samovoljno napustili tretman (sedam pacijenata su samovoljno napustili TZ Crops, a jedan pacijent je samovoljno napustio TZ Marjanovac).

IV.3.2. Zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti

Provođenje mjera obaveznog liječenja od ovisnosti: U izvještajnom periodu, sud je izrekao šest mjera obaveznog liječenja od ovisnosti koje će se provoditi u Zavodu.

U skladu sa Zakonom o zaštiti nasilja u porodici, Pravilnikom o provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti i Krivičnog zakona, Zavod za bolesti ovisnosti provodi izrečene zaštitne mjere i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti. Zaštitne i sigurnosne mjere izriče nadležni sud. Zavod izrečene mjere provodi i postupa u skladu sa zakonskim propisima. Tokom izvještajnog perioda, Općinski sudovi u Visokom i Maglaju izrekli su po dvije zaštitne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti zbog počinjenog nasilja u porodici, Općinski sud u Zavidovićima

izrekao je jednu zaštitnu mjeru, a Općinski sud u Kaknju je izrekao jednu sigurnosnu mjeru obaveznog liječenja od ovisnosti, a koje će se provoditi u Zavodu. U izvještajnom periodu zabilježen je isti broj izricanih mjera obaveznog liječenja kao i u 2020. godini.

Tabela br. 54. Izrečene mjere obaveznog liječenja od ovisnosti u periodu od 2019-2021. god.

Nadležni sud/godina	2019.	2020.	2021.	Ukupno
Zenica	2	0	0	2
Visoko	1	2	2	5
Maglaj	3	2	2	7
Zavidovići	0	1	1	2
Bugojno	0	0	0	0
Goražde	0	0	0	0
Kakanj	2	1	1	4
Ukupno	8	6	6	20

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju u 2021. godini ostvarilo je sljedeće ciljeve:

- Realizovani su u potpunosti svi postavljeni strateški ciljevi Odjeljenja u 2021. godini;
- U odnosu na prošlu **godinu povećana je razina kvalitete i kvantitete pruženih usluga Odjeljenja iako je rad i dalje prilagođen** epidemiološkoj situaciji uzrokovanoj koronavirusom;
- Primjena Zakona o socijalnoj zaštiti: Članom 11. ovisnici su zakonski tretirani kao korisnici socijalne zaštite. Ova zakonska odredba koristi se u ostvarivanju prava pacijenata Zavoda.
- Saradnja sa terapijskim zajednicama: na rehabilitacioni tretman u terapijske zajednice, Zavod je u 2021. godini ukupno uputio (13) pacijenata, za četiri pacijenta više u odnosu na isti period prošle godine. Saradnja sa terapijskim zajednicama je dobra i ima kontinuitet;
- Provođenje mjera obaveznog liječenja od ovisnosti: broj osoba kojima je izrečena ova mjera je ostala na istom nivou kao i prethodne godine. Sudovi su izrekli ukupno šest mjera obaveznog liječenja od ovisnosti u 2021. godini. Saradnja sa nadležnim ustanovama koji su akteri u realizaciji izrečenih mjera (centri za socijalni rad, sudovi) je zadovoljavajuća i kontinuirana.
- Povodom Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, dana 25.06.2021. godine uposlenica Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju je zajedno sa timom Zavoda u sastavu (doktor-specijalista neuropsihijatar, diplomirani psiholog i socijalni radnik iz Službe za ambulantni tretman) posjetila JU Centar za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama CROPS Smoluća. Cilj je bio posjetiti pacijente Zavoda koji su smješteni u pomenutu terapijsku zajednicu i razgovarati sa direktorom i osobljem o saradnji i unapređenju zajedničkog budućeg rada. Također, u cilju nastavka dobre saradnje i posjete pacijenata, uposlenica Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju je sa timom Zavoda posjetila i Centar za odvikavanje od ovisnosti „Marjanovac“.
- Koordinacija u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja: Na osnovu saradnje Zavoda i Zavoda za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona svim pacijentima Zavoda obezbijeđeno je zdravstveno osiguranje poslije otpusta sa Odjeljenja za stacionarni tretman Zavoda (od 01.01.2020. godine). Aktivnost je kontinuirana.

- Uposlenici Odjeljenja aktivno učestvuju u procesu održavanja dostignutog nivoa kvalitete i sigurnosti (AKAZ) i u procesu reakreditacije Zavoda kroz izradu procedura, politika, strategija, vodiča itd.
- U okviru edukacija, uposlenici Odjeljenja redovno prisustvuju seminarima, kongresima i drugim vrstama interne i eksterne edukacije u skladu sa raspoloživim kapacitetima. Dana 18.09.-19.06.21. godine na Jahorini uposlenica Odjeljenja je prisustvovala internoj edukaciji na temu: „Pušenje, bihevioralne ovisnosti i ambulantni tretman ovisnosti“ kao i dvodnevnoj internoj edukaciji u periodu od 29.10.-30.10.2021. godine u Mostaru pod nazivom: "Organizacija rada, uloga i značaj multidisciplinarnog rada i tretman bolesti ovisnosti". Također, uposlenici Odjeljenja su prisustvovali i godišnjem seminaru Agencije za kvalitet i sigurnost u zdravstvu u FBiH (AKAZ) pod nazivom: „Dani kvalitete u zdravstvu u FBiH 2021“ u Sarajevu.
- Uposlenici Odjeljenja uključeni su u aktivnosti drugih odjeljenja Zavoda. Za vrijeme pandemije koronavirusa uposlenici su radili na aktivnostima vezanim za prevenciju koronavirusa u sklopu Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje (izrada letaka, brošura, vodiča, stručnih objava i radova na fb i web stranici Zavoda, Biltenu, itd.).
- Uposlenica Odjeljenja je aktivno učestvovala u obilježavanju Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma 01. 04., Svjetskog dana borbe protiv pušenja 31. 05. i u kampanji povodom Međunarodnog dana borbe protiv droga, 26.06. sa kreiranjem mini kvizova za širu javnost. Isti su bili objavljeni na facebook i web stranici Zavoda.
- Uposlenica Odjeljenja je izradila drugo dopunjeno izdanje UKRŠTENICE edukativno-zabavnog sadržaja (ukrštenice su djelo učenika osnovnih i srednjih škola sa područja Zeničko-dobojskog kantona, a koji su učestvovali u raspisanom konkursu Zavoda pod nazivom „Ovisnost“).

V IZVJEŠTAJ O EKONOMSKO-FINANSIJSKOM POSLOVANJU ZA 2021. GODINU

V 1. Finansijsko poslovanje

U Izvještaju o ekonomsko-finansijskom poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2021. godinu dat je prikaz ostvarenih prihoda i rashoda u 2021. godini sa uporednim pokazateljima ostvarenja istih u 2020. godini i planiranim prihodima i rashodima za 2021. godinu.

Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona za period 2021. godine ostvarila je pozitivan finansijski rezultat sa ostvarenom dobiti **od 269.550 KM što predstavlja 12,8%** ukupnih prihoda Zavoda, čime je nastavljen trend uspješnosti finansijskog poslovanja.

V 2. Prihodi

Ukupni prihodi sa uključenim iznosom za zamjensku terapiju koja ide na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja je **2.347.488 KM**. Realni ukupni prihodi u 2021. godini su ostvareni u iznosu od **2.105.533 KM**, veći su za **130.863,00 KM (ili za 6,6%)** u odnosu na prethodnu, 2020. godinu ili za **180.533,00 KM (ili 9,4%)** veći su u odnosu na plan za 2021. god. (sve računato bez finansijskog koštanja metadona i suboxona koji padaju na teret ZZOZDK). Treba uzeti činjenicu da namjenski prihodi od metadona, odnosno suboxona ne igraju ulogu u formiranju dobiti, budući da isti predstavljaju trošak u istom iznosu kao prikazani prihod (241.955 KM), a u skladu sa članom 32; i 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju ovi lijekovi padaju na teret sredstava Kantonalnog Zavoda zdravstvenog osiguranja.

V 2.1. Struktura prihoda u 2021. godini

Prihodi ostvareni iz sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja iznose **1.739.007 KM što čini 82,59% ukupnih prihoda Zavoda, a to je za 115.518 KM (ili 7,1%) više u odnosu na 2020 godinu, a za 119.007 KM (ili 7,3%) više u odnosu na plan za 2021. godinu.**

Prihodi iz Budžeta vlade ZE-DO kantona su ostvareni u iznosu od 130.000KM ili 6,17% ukupnih prihoda, ostali su u istom iznosu kao u prethodnoj godini i isti prema planu za tekuću 2021. godinu.

Prihodi izvan obaveznog zdravstvenog osiguranja su ostvareni u iznosu od 236.528,00 KM ili 11,24% ukupnih prihoda, a 15.347,00 KM (6%) više u odnosu na prethodnu godinu i 61.528 KM (35%) više u odnosu na plan za tekuću godinu (ovo je posljedica opreznosti u planiranju za vankantonalne pacijente u periodu pandemije novog korona virusa).

Namjenski prihodi za zamjensku terapiju za 2021. godinu iznose 241.955 KM, ne igraju ulogu u formiranju dobiti budući da isti predstavljaju trošak u istom iznosu kao prikazani prihod (241.955 KM), a u skladu sa članom 32; i 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju Zamjenska terapija ide na teret sredstava Kantonalnog Zavoda zdravstvenog osiguranja.

V 3. Rashodi

Ukupno proknjiženi rashodi u 2021. godini sa uračunatim iznosom za zamjensku terapiju iznose **2.077.938,00 KM**. Realni ukupni rashodi JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2021. godinu ostvareni su u iznosu **1.835.983 KM**, veći za **192.724 KM** ili **11,7%** u odnosu na prethodnu godinu, a manji za **89.017 KM** ili **4,63%** u odnosu na plana za tekuću godinu i čine **87,2% ukupnih prihoda**. Ponovo naglašavamo činjenicu, radi ostvarivanja pravog uvida u finansije Zavoda, da namjenski prihodi za zamjensku terapiju ne igraju ulogu u formiranju dobiti, budući da isti predstavljaju trošak u istom iznosu kao prikazani prihod (241.955,00 KM), a u skladu sa članom 32; i 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju ovi lijekovi padaju na teret sredstava Kantonalnog Zavoda zdravstvenog osiguranja.

U proteklom periodu 2021. godine sve obaveze su ispoštovane, plate radnika su bile redovne, topli obrok je isplaćen na vrijeme, regres je isplaćen u visini koji je regulisan Pravilnikom o radu i sve obaveze prema dobavljačima-dužnicima su pravovremeno isplaćene.

U strukturi rashoda u periodu 2021. godine nije bilo većih odstupanja od plana kao i izvršenja istih u periodima prethodnih godina iskazanih relativnim pokazateljima (%). Uočljivo iskazano procentualno povećanje pozicija 39, konto 5500 je posljedica većeg priliva vankantonalnih pacijenata koji u obradi predstavljaju trošak, ali istovremeno predstavljaju i prihod kroz prihodovnu stranu vankantonalnih pacijenata, koji su radi pandemije bili u manjem broju u prethodnoj godini, te tako i u planu za 2021. godinu, što u konačnici predstavlja povećan prihod, odnosno zaradu od vankantonalnih pacijenata.

Najveći dio rashoda u ukupnom iznosu čine izdvajanja za novčane naknade radnicima u iznosu **1.501.504 KM** što je **81,78% ukupnih rashoda Zavoda** ili **71,3% ostvarenih ukupnih prihoda Zavoda**, ili u iznosu **86,4% prihoda ostvarenih od Zavoda zdravstvenog osiguranja**. Izvještaj o ekonomsko-finansijskom poslovanju za 2021. godinu prikazan je u tabelama i grafikonima koji stoje u prilogu.

V 4. Bilans

Razlika prihoda i rashoda, odnosno **ostvarena je dobit u iznosu od 269.550,00 KM.** Proistekla je finansijskom disciplinom u ostvarivanju prihoda i potrošnji ostvarenih sredstava. Glavni izvor ili faktor za ostvarenu dobit je realizirani prihod od usluga za neosigurana, vankantonalna lica koji iznosi 236.526,00 KM.

S poštovanjem!

Broj: 05-37-256/22

Zenica, 28.02.2022. godine

Direktor

prim. mr. med. sci. Amir dr. Čustović
specijalista neuropsihijatar

PRILOG 1. IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVNOG ODBORA I OCJENA RADA DIREKTORA

IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVNOG ODBORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA 2021. GODINU

Upravni odbor JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona imenovan je Rješenjem Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-34-11963/17 od 24. 8. 2017. godine i Rješenjem broj: 02-34-11964/17 od 24. 8. 2017. godine u sljedećem sastavu:

1. Miroslav Šišić- predsjednik;
2. Mirsad Pehadžić- član razješen dužnosti sa 26.06.2020. godine, a umjesto njega imenovan Semin Ahmić –član;
3. Adila Bošnjak- član;
4. Mirnes Telalović, član;
5. Samir Kasper, član.

Istekom mandata Upravnom odboru Rješenjem Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-30-12210/21 od 09.09.2021 imenovan je privremeni Upravni odbor u istom sastavu.

Nakon provedenog konkursa Rješenjem Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-30-15057/21 od 11.11.2021 godine na mandat od četiri godine imenovan je Upravni odbor u sljedećem sastavu

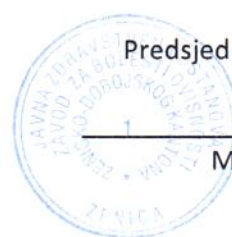
1. Pero Matijević - predsjednik;
2. Miralem Redžić –član;
3. Adila Bošnjak- član;
4. Mirnes Telalović, član;
5. Suad Bašić, član.

U periodu od 01.01.2021.-31.12.2021. godine Upravni odbor JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona održao je ukupno sedamnaest (17) sjednica. Pitanja koja su razmatrana na sjednicama Upravnog odbora bila su iz djelokruga i nadležnosti Upravnog odbora, a u 2021. godini razmatrano je preko sedamdeset tačke dnevnog reda i usvojeno je preko 50 raznih odluka važnih za funkcionisanje i unapređenje rada Zavoda. S tim u vezi, slijedi prikaz najznačajnijih aktivnosti Upravnog odbora za 2021. godinu:

- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za potpisivanje Aneksa i ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona o međusobnim odnosima u pružanju zdravstvene zaštite i realizacije posebnih programa iz djelatnosti rada Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2021 godinu,
- Razmatran i usvojen Plan poslovanja za 2021. godinu,
- Razmatran i usvojen Plan nabavki za 2021. godinu,
- Razmatran je i usvojen Izvještaj o poslovanju za 2020. godinu i Izvještaj o realizaciji programa iz djelatnosti rada Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Razmatran je i usvojen Izvještaj komisije za popis imovine, potraživanje, obaveza, novčanih sredstava, sitnog inventara, na dan 31.12.2021. godine.

- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona o međusobnim odnosima u pružanju zdravstvene zaštite i realizacije posebnih programa iz djelatnosti rada Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za perio 01.01. do 31.12.2021. godine;
- Razmatran i usvojen Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti radnika u JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona,
- Data saglasnost direktoru na potpisivanje Ugovoara o reakreditaciji sa Agencijom za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu;
- Razmatrane i usvojene izmjene i dopune Pravilnika o radu na nekoliko sjednica,
- Razmatrana i donesena odluka o pokretanju postupka za javnu nabavku lijekova,
- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora sa najpovoljnijim ponuđačem za javne nabavke lijekova i provedeni potupak javne nabavke za potrebe Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti;
- Razmatran i usvojen Izvještaj o realizaciji programa iz djelatnosti rada Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za period januar- juni 2021. godine;
- Razmatrana i donesena Odluka o imenovanju komentora i donesena Odluka o isplati naknade za rad komentora;
- Razmatrana i donesena odluka o pokretanju postupka nabavke usluge fizičke zaštite za potrebe JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Razmatrana i donesena odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača u postupka nabavke usluge fizičke zaštite za potrebe JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobjskkog kantona;
- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora o međusobnim odnosima o pružanju usluga osiguranim osobama Zavoda zdavstvenog osiguranja Srednjo-bosanskog kantona u Zavodu za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Na svim održanim sjednicama Upravnog odbora bio je prisutan direktor Zavoda i redovno izvještavao Upravni odbor o svim aktuelnim pitanjima i trenutnom situacijom u Zavodu; Posebno je bilo potrebe za redovnim izvještavanjima za vrijeme trajanja proglašenog stanja prirodne nesreće na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine uzrokovane koronavirusom;
- Sjednice Upravnog odbora su se odvijale u skladu sa planiranim aktivnostima i prisustvo članova Upravnog odbora bilo je redovno;
- Sve odluke i zaključci doneseni su jednoglasno;
- Detaljan uvid u rad Upravnog odbora o svakom pitanju o kojima je isti raspravljao i odlučivao dostupan je kroz zapisnike koji su uredno vođeni u skladu s Poslovnikom o radu Upravnog odbora;
- Ministarstvu zdravstva Zeničko-dobojskog kantona je uredno dostavljan materijal poslije svake održane sjednice Upravnog odbora u 2021. godini.

Predsjednik Upravnog odbora

Matijević Pero

**PRILOG 2. OCJENA RADA DIREKTORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG ZA 2021. GODINU**

Prema finansijskim pokazateljima, Zavod je u periodu od 01.01.-31.12.2021 godine poslovao pozitivno, a finansijsko poslovanje Zavoda je vođeno u skladu sa pozitivnim propisima koji regulišu ovu oblast, prije svega sa Zakonom o računovodstvu. O svim aktivnostima, direktor je redovno izvještavao Upravni odbor i sve Odluke sprovodio uz saglasnost Upravnog odbora. Posebno se pozitivno ocjenjuje uspostavljanje rada i organizacije rada Zavoda tokom perioda pandemije u cilju očuvanja djelatnosti, kontinuiteta i kvaliteta u pružanju usluga. Zavod je akreditovan od strane Agencije za kvalitet u zdravstvu i uručen je pehar za poslovnu uspješnost i posvećenost za 2021. godinu od strane CompanyWoll uz ocjenu sa AAA, što je najviša ocjena.

Razvoj Zavoda u stručnom i ekonomsko-finansijskom smislu na vrlo jasan način određuje njegov dalji pravac razvoja. Brojne aktivnosti Zavoda imaju za cilj realizaciju strateških opredjeljenja ove zdravstvene ustanove, a to se uglavnom odnosi na očuvanje kontinuiteta programa liječenja ovisnika, njihovo unapređenje, informatizaciju, postizanje visokog kvaliteta zdravstvenih usluga, edukaciju i stručno usavršavanje kadrova, te poboljšanje finansiranja zdravstvenog programa i rada sa ciljem da Zavod funkcioniše kao dobro organizirana, finansijski stabilna ustanova sa provjerenim kvalitetom usluga u oblasti prevencije, liječenja i rehabilitacije ovisnika.

Na osnovu naprijed navedenog Upravni odbor Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona **pozitivno** ocjenjuje rad direktora Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

Predsjednik Upravnog odbora

Matijević Pero

PRILOG 3. REALIZACIJA PLANA POSLOVANJA ZA 2020.GODINU I BUDŽETA ZA 2021. GODINU

Tabela 1. Realizacija plana poslovanja za 2020. i 2021. godinu.

R. BR	KONTO	ELEMENTI	IZVRŠENJE ZA 2020	PLAN ZA 2021	IZVRŠENJE ZA 2021	PLAN ZA 2022	INDEX 6:5	INDEX 6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I PRIHODI								
1	6110	PRIHODI IZ BUDŽETA FONDA ZDRAV.OSIGURANJA	1623489	1.620.000	1.739.007	1732000	1,07	1,07
2	6110	PRIHODI IZ BUDŽETA ZE-DO KANTONA	130000	130.000	130.000	130000	1,00	1,00
3	6110	PRIHODI OD USLUGA OSTALIM KORISNICIMA-KANTONIMA	175627	150.000	197.224	170000	1,31	1,12
4	6110	GOTOVINSKI PRIHODI, PRIHOD-KOMENTORSTVO	11417	10.000	8.169	10000	0,82	0,72
5	6500	PRIHODI DONACIJA,SUBVENCIJA POTICAJA,REFUNDACIJA...	14418	10.000	7.818	10000	0,78	0,54
6	6500	PRIHOD NAMJENSKI MET.-SUBOXON	263530	250.000	241.955	150000	0,97	0,92
9	6521	PRIHODI OD ODLOŽENIH DONACIJA, DONACIJA I SL.	18699	5.000	22.835	10000	4,56	1,22
10	6610	OSTALI NEPOMENUTI PRIHODI, KAMATE	1020	0	480	0		0,47
		UKUPNO PRIHODI (sa Metadonom)	2238200	2.175.000	2.347.488	2212000	1,08	1,05
		UKUPNO PRIHODI (bez Metadona)	1974670	1.925.000	2.105.533	2062000	1,09	1,07
II TROŠKOVI								
1	5110	METADONSKA TERAP.-TEST TRAKE	5.792	15.000	13.383	15000	0,89	0,23
2	5110	UTROŠAK LIJEKOVA-DETOKS	8.906	15.000	9.305	15000	0,62	1,04
3	5110	UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-rukavice	29.718	6.000	4.770	6000	0,80	0,16
4	5110	UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-maske		6.000	8.242	6000	1,37	0,74
5		UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-dezinfekciona sred.		6.000	8.990	6000	1,50	(+5+6)
6	5110	UTROŠAK MATERIJALA ZA METADONSKU TERAPIJU	2.002	3.600	911	4000	0,25	0,46
7	5110	ISHRANA PACIJENATA-DETOKS	23.445	36.000	29.954	36000	0,83	1,28
8	5110	KANCELARIJSKI MATERIJAL	4.783	5.500	4.412	12000	0,80	0,92
9	5110	MATERIJAL ZA ODRŽAVANJE I ČIŠĆENJE RAD.PROS.	5.543	8.000	5.017	8000	0,63	0,91
10	5110	UTROŠAK METADONA NAMJ.KZZO	263.530	250.000	241.955	150000	0,97	0,92
11	5120	TROŠKOVI ELEKTRIČNE ENERGIE	5.113	8.000	6.025	8000	0,75	1,11
12	5120	TROŠKOVI GORIVA I MAZIVA	5.197	6.000	6.333	7000	1,06	1,12

R. BR	KONTO	ELEMENTI	IZVRŠENJE ZA 2020	PLAN ZA 2021	IZVRŠENJE ZA 2021	PLAN ZA 2022	INDEX 6:5	INDEX 6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	5120	TROŠKOVI GRIJANJA	4.311	6.000	4.425	6000	0,74	1,03
14	5130	TROŠKOVI REZERVNIH DIJELOVA	787	3.000	1.265	7000	0,42	1,61
15	5140	TROŠKOVI SITNOG INVENTARA	3.624	6.000	7.631	10000	1,27	2,11
16	5200	NETO PLAĆE	728.721	866.000	808.335	915000	0,93	1,11
17	5200	POREZI I DOPRINOSI NA PLAĆE	526.715	590.900	587.013	622000	0,99	1,11
18	5230	DNEVNICE NA SL. PUTU	0	1.000	0	2000	0,00	0
19	5230	TROŠKOVI , SMJEŠTAJA NA SL. PUTU,PREVOZ, PUTARINE	2.526	7000	5.137	9000	0,73	2,03
20	5230	NAKN ZA UPOTREBU PRIVATNOG AUTOMLU POSLOVNE S.	0	1000	520	1000	0,52	/
21	5240	TROŠKOVI TOPLOG OBROKA	74.817	85.000	81.885	82000	0,96	1,09
22	5240	TROŠ.PREVOZA NA I SA POSLA	4.328	6.000	4.671	7000	0,78	1,08
23	5240	REGRES ZA GODIŠNJI ODMOR	15.580	20.000	19.600	22000	0,98	1,26
24	5240	OSTALE NAKNADE	35.599	10.000	26.078	22000	2,61	0,73
25	5240	KOTIZACIJE,STRUČNO USAVRŠ.-SIMPOZIJ.	1.421	6.000	3.617	10000	0,60	2,55
26	5249	OSIGURANJE VOLONTERA	2.455	3.000	1.393	2000	0,46	0,57
27	5270	NAKNADE ČL,UPR.ODBORA	13.853	16.000	15.584	16000	0,97	1,13
28	5290	UGOVORIO DIJELU-AUTORSKI	4.210	7.000	7.254	7000	1,04	1,72
29	5300	GRAFIČKE USLUGE	1.617	5.000	1.828	8000	0,37	1,13
30	5310	USLUGE PREVOZA-TRANSPORTNE USL.	32	1.000	0	1000	0	0
31	5320	USLUGE INVES. ODRŽAVANJA	9.088	10.000	5.762	12000	0,58	0,63
32	5320	USLUGE INVES. ODRŽ. TR. SR., USLUGE PRANJA VEŠA	4.687	6.000	5.126	6000	0,85	1,09
33		TROŠKOVI TEHNIČKE ZAŠTITE		3.000	2.158	5000	0,72	0,93
34	5320	ZAŠTITARSKJE USLUGE	19.750	23.000	16.258	23000	0,71	0,82
35	5330	TROŠKOVI ZAKUPNINA	34.465	35.000	39.024	40000	1,16	1,13
36	5350	USLUGE REKLAME-MEDIJA PREVENCIJA	4.594	8.000	8.441	18000	1,06	1,84
37	53	TROŠKOVI USLUGE ZAŠTITE NA RADU	0	5.000	278	6000	0,06	/
38	5400	AMORTIZACIJA	20.056	22.000	21.014	24000	0,96	1,05
39	5500	ZDRAVSTVENE USLUGE DRUGIH IZU	7.113	16.000	21.285	15000	1,33	2,99
40	5500	OSTALE USL.-ADVOKATSKE, NOTARSKJE, I.SL	2.527	5.000	6.040	4000	1,21	2,39
41	5510	REPREZENTACIJA	2.377	5.000	3.655	5000	0,73	1,54
42	5520	TROŠKOVI PREMIJA OSIGUR.	4.512	6.000	6.868	7000	1,14	1,52

43	5530	BANKARSKÉ USLUGE-PLATNI PROMET	2.825	4.000	2.705	4000	0,68	0,96
44	5540	PTT USLUGE	6.623	8.000	6.988	7000	0,87	1,06
45	5550	TAXE, POREZI, NAKNADE, AKAZ	10.258	9.000	11.427	9000	1,27	1,11
46	5590	PRETPL. NA STRUČ. IZDANJA, LITER. DETOKS., OGLAŠI OST.	2.887	4.000	3069	4000	0,77	1,06
47	5590	SUĐDSKE NAKNADE, OSTALI RASH	402	1000	2307	1000	2,31	5,74
		II UKUPNI TROŠKOVII (sa Metadonom):	1.906.789	2.175.000	2.077.938	2212000	0,96	1,09
		II UKUPNI TROŠKOVII (bez Metadona):	1.643.259	1.925.000	1.835.983	2062000	0,95	1,12
		FINANSIJSKI REZULTAT (I minus II):	331.411	0	269.550	0		

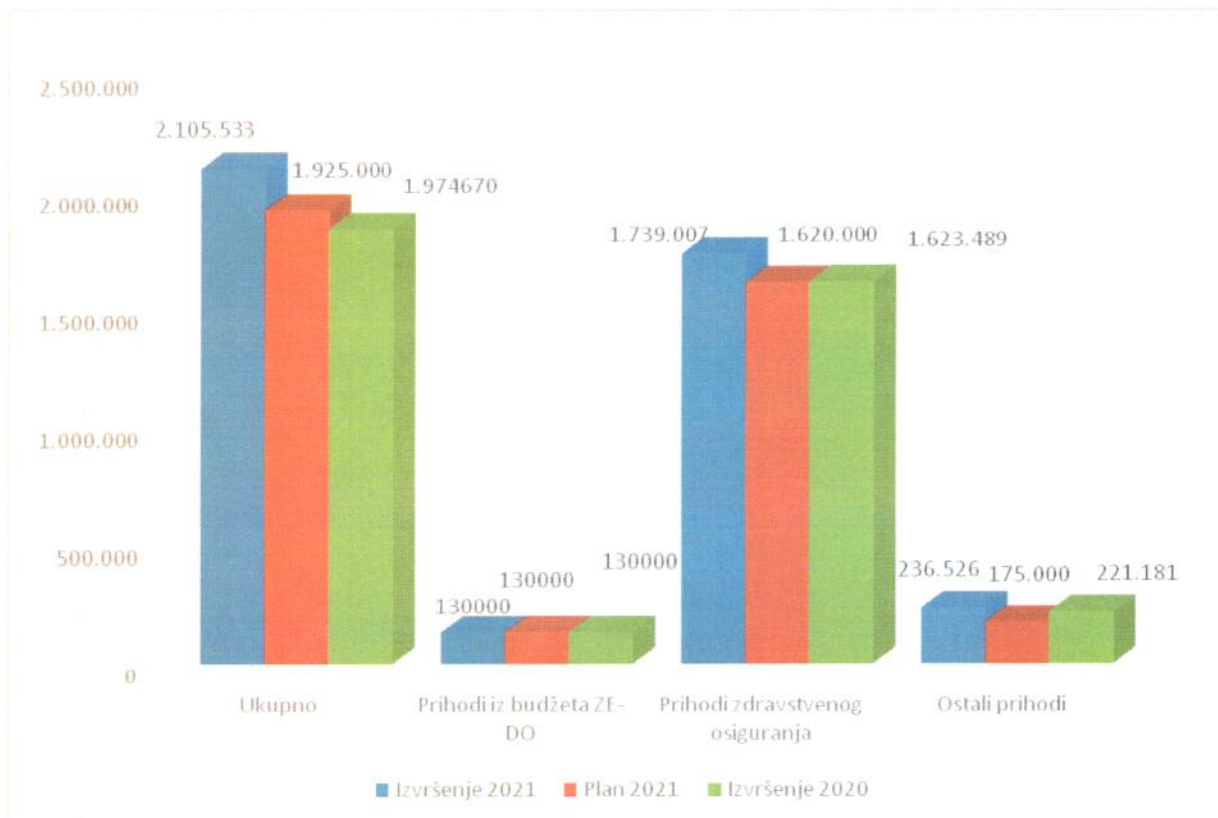

PRILOG 4. TABELARNI I GRAFIČKI PRIKAZ PRIHODA I RASHODA ZA BOLESTI OVISNOSTI (BEZ METADONA I SUBOXONA)

Tabela 2. Prihodi bez zamjenske terapije

R/b	Prihodi	Ukupno	Prihodi iz budžeta ZE-DO	%	Prihodi zdravstvenog osiguranja	%	Ostali prihodi	%
1	Izvršenje 2021	2.105.533	130.000	6.17	1.739.007	82.59	236.526	11.24
2	Plan 2021	1.925.000	130.000	6.75	1.620.000	84.15	175.000	9.1
3	Izvršenje 2020	1.974.670	130.000	6,6	1.623.489	82.2	221.181	11,2
4	Index 2:1	1,094	1		1,071		1,35	
5	Index 2:3	1,066	1		1,073		1,06	

Grafikon 1. Prihodi bez zamjenske terapije

Tabela 3. Rashodi bez zamjenske terapije

R/b	Rashodi	Ukupno	Plaće, porezi i doprinosi na plaće, topli obrok, prevoz na i sa posla, regres za godišnji odmor	%	Ostali rashodi	%
1	Izvršenje 2021	1.835.983	1.501.504	81.78	334.479	18.22
2	Plan 2021	1.925.000	1.567.900	81.45	357.100	18.55
3	Izvršenje 2020	1.643.259	1.350.161	82.16	293.098	17.84
4	Index 1:2	0,9537	0,957		0.937	
5	Index 1:3	1,117	1,112		1,141	

Grafikon 2. Rashodi bez zamjenske terapije

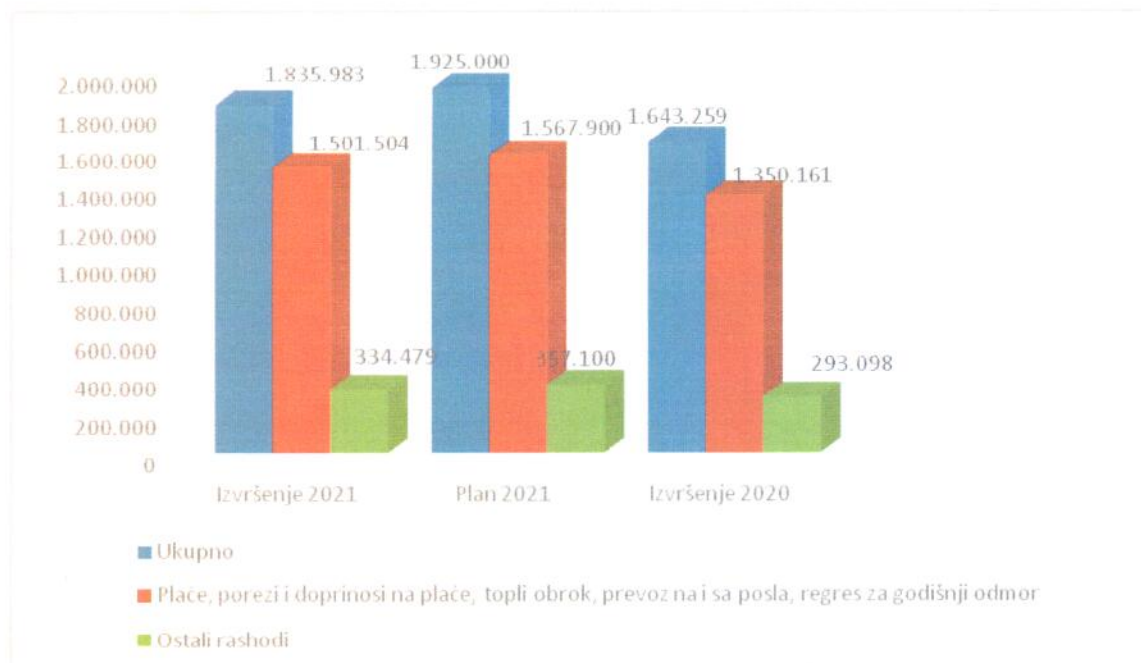

Tabela 4. Prihodi sa zamjenskom terapijom

R/b	Prihodi	Ukupno	Prihodi iz budžeta ZE-DO	%	Prihodi zdravstvenog osiguranja	%	Ostali prihodi	%
1	Izvršenje 2021	2.347.488	130.000	5,5	1.980.962	84,4	236.526	10,1
2	Plan 2021	2.175.000	130.000	6	1.870.000	86	175.000	8
3	Izvršenje 2020	2.238.200	130.000	5,8	1.887.019	84,3	221.181	9,9
4	Index 1:2	1,08	1		1,06		1,35	
5	Index 1:3	1,05	1		1,05		1,06	

Grafikon 3. Prihodi sa zamjenskom terapijom

Tabela 5. Rashodi sa zamjenskom terapijom

R/b	Rashodi	Ukupno	Plaće, porezi i doprinosi na plaće, topli obrok, prevoz na i sa posla, regres za godišnji odmor	%	Ostali rashodi	%
1	Izvršenje 2021	2.077.938	1.501.504	72.25	576.434	27.74
2	Plan 2021	2.175.000	1.567.900	72.08	607.100	27.91
3	Izvršenje 2020	1.906.789	1.350.161	70.80	556.628	29.19
4	Index 1:2	0,95	0,96		0,95	
5	Index 1:3	1,09	1,11		1,03	

Grafikon 4. Rashodi sa zamjenskom terapijom

